

Santhi Lehikoinen

KIRJASTOTILOJEN REPRESENTAATIO NÄYTELMÄELOKUVISSA

KIRJASTOTILOJEN REPRESENTAATIO NÄYTELMÄELOKUVISSA

Santhi Lehikoinen
Opinnäytetyö
Syksy 2017
Kirjasto- ja tietopalvelun
koulutusohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma

Tekijä: Santhi Lehikoinen

Opinnäytetyön nimi: Kirjastotilojen representaatio näytelmäelokuvissa

Työn ohjaaja: Juho-Antti Tuhkanen

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Syksy 2017

Sivumäärä: 59

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on analysoida kirjastotilojen representaatiota elokuvissa. Kirjastotilan uudelleen esittämiseen liittyy elokuvan lajityypin lisäksi elokuvassa käytetty lavastus ja valaistus, joiden avulla luodaan katsojalle tietynlainen mielikuva kirjastosta. Myös elokuvan julkaisuajankohta vaikutti siihen, millä tavalla kirjastotila on pyritty esittämään ja miten se on muuttunut eri aikakausina. Opinnäytetyössä on käytetty laadullista tutkintamenetelmää.

Kirjastotilojen pääasiallisena analysointimenetelmänä oli elokuvien katselu, joista yksi sijoittui keskiaikaan ja neljä nykyaikaan. Osa elokuvista tutkin laajemmin ja osa suppeammin riippuen siitä, miten kauan ja monipuolisesti kirjastotila näytettiin elokuvassa. Elokuvien lisäksi kävin läpi aiheeseen liittyvä kirjallisuutta ja nettisivuja, jossa tutkin kirjastotilan eri elementtejä. Kirjastotilojen lisäksi selvitin myös elokuvissa käytettyjä lavastustapoja, joista keskeisimpinä aiheina olivat mise-en-scène ja valaistus.

Elokuville kirjasto esitettiin usein tapaamispaikkana, jossa tehdään kirjastossa tavanomaisia asioita kuten kirjan etsimistä kirjahyllystä ja sen lukemista. Joissain elokuvissa kirjastotila vaikutti todelliselta, mihin vaikutti myös elokuvan lajityyppi, lavastus ja realistinen motivaatio. Elokuville kävi sen lisäksi ilmi, että kirjastoihin kohdistui myös useita eri uhkia, jotka saattoivat olla ympäristön tai yksilön aiheuttama. Kirjastotiloja analysoidessaan muuttui myös tapani katsoa elokuvia, jonka seurauksena olen alkanut tarkastelemaan elokuvajuonen lisäksi myös siinä käytettyjä lavastus- ja valaistustapoja.

Pääasiassa kirjastotila esitettiin elokuvassa positiivisessa valossa, jossa ei aina pyritä realismiin. Elokuvat kykenivät esittämään kirjaston monipuolisena tilana, jossa tapahtuu poikkeaviakin asioita. Toisinaan elokuvat esittivät kirjastotilan myös perinteisenä tilana, jossa tehdään arkisia asioita.

Asiasanat: arkkitehtuuri, elokuvailmaisuus, elokuvat, kirjastot, lavastus

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Library and Information Services

Author: Santhi Lehtikoinen

Title of thesis: The representation of library spaces in play films

Supervisor: Juho-Antti Tuhkanen

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2017 Number of pages: 59

The purpose of this thesis was to analyse the representation of library spaces in films. In addition to the film genre, the representation of the library space includes the stage and the lighting used in the film to create a certain kind of image about the library for the viewer. The time of publication of the film also influenced the way in which the library spaces were illustrated and how they have changed in different eras. In this thesis a qualitative method was applied.

The main method of analysing library spaces was watching films. One of the films was set in the middle ages and four other films were in the present-day setting. Some of the films were examined more broadly and part more narrowly depending on how long and diverse the library space was shown in the movie. In addition to the movies, literature and websites related to the topic were discussed. Furthermore, the scenes used in films, of which the most important subject was mise-en-scène and lighting were discussed.

In some movies, the library was often portrayed as a meeting place where ordinary things were done, such as finding a book from a bookshelf and reading it. In some of the films, the library space seemed realistic, which was also influenced by the genre, stage, and realistic motivation. In addition, the films revealed that there were several threats to the library that could have been caused by the environment or by the individual. While analyzing library spaces the way author watched movies changed and as a result not only the film plot, but also the scenes and lighting modes.

In the film the library space was mostly presented in a positive light; however, the aim is not always realistic. The films were able to present the library as a versatile space in which deviant things occurred. Sometimes the films also presented the library space as a traditional space where everyday things were done.

Keywords: architecture, cinematographic expression, libraries, movies, set design

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	KIRJASTOTILAN MONET ULOTTUVUUDET	8
2.1	Kirjastotila paikkana ja sen merkitys käyttäjäkunnalle	8
2.2	Kirjastotilojen alkuperä ja historia	8
2.3	Kirjastotyypit	10
2.4	Säilyttämisen moninaiset tavat kirjastossa	11
2.5	Vaara- ja uhkatilanteet kirjastotiloissa	12
2.6	Yhteiskunnan luomat myytit ja mielikuvat kirjastotilasta	13
3	LAVASTUKSEN KÄYTTÖ ELOKUVISSA.....	14
3.1	Elokuvatekniikat	14
3.2	Mise-en-scène.....	15
3.3	Valaistus.....	17
4	ELOKUVIEN KUVAUSKEINOT KIRJASTOTILOISTA.....	19
4.1	Analysointitavat	19
4.2	Ruusun nimi	19
4.3	The Breakfast Club.....	29
4.4	Harry Potter -sarja	34
4.5	The Day After Tomorrow	38
4.6	Henkesi edestä.....	46
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	50
6	POHDINTA	53
	LÄHTEET.....	55

1 JOHDANTO

Kirjastotiloja representoidaan aina jollain lailla elokuvissa. Elokuvien pyrkimyksenä on tuoda esille kirjatilasta tietynlaisia piirteitä ja mielikuvia, jotka voivat olla juonen kannalta olennaisia. Elokuvien tavoitteena ei ole aina luoda realistista kuvaa tapahtumapaikasta, jolloin tulkinta on jätetty katsojan varaan. Toisinaan elokuvissa ilmenee, että niissä on pyritty esittämään kirjasto paikkana, jossa tehdään kirjastossa olennaisia asioita. Näitä voivat olla esimerkiksi kirjan lukeminen tai sen etsiminen kirjahyllyistä. Kirjaston aktiivikäyttäjä havainnoi elokuvasta sellaisia seikkoja, joita tehdään yleisesti kirjastossa. Kirjastoa harvoin käyttävä näkee kirjaston tilana, jossa on kirjojen lisäksi elokuva-juoneen liittyvää toimintaa. Elokuviin perehtynyt pystyy näkemään eri tekniikoita ja menetelmiä, joita elokuvan tekijät ovat hyödyntäneet kirjastotilassa. Jokainen heistä näkee kirjaston tietyllä tavalla ja elokuvassa nähty kirjasto luo erilaiset näkökulmat jokaiselle.

Opinnäytetyön tavoitteena on analysoida kirjastotilojen representaatiota elokuvissa ja sitä, miten tiloja esitetään eri keinojen avulla. Representaatio on toisin sanoen uudelleenesittäminen, jonka avulla voidaan ilmaista tai välittää eleiden tai merkkien avulla (ks. Myös Sikov 2010, 1). Representaatio voidaan havaita ulkoisesti tai mielikuvien avulla, joka voi olla kielellinen tai nähtävissä oleva. Käytännössä representaatio näkyy kuvissa, kirjallisuudessa ja elokuvissa. (ks. Myös Sikov 2010, 1–2; Suomen virtuaaliyliopisto 2017, viitattu 19.11.2017.) Representaatiolla voidaan luonnehtia ja kuvailla jotain tiettyä asiaa, joka on tässä tapauksessa kirjastotila. Elokuvissa kirjasto voidaan näkyväksi tilaksi, joka välittyy kuvallisena ja kerronnallisena osiona katsojalle, joka tekee omakohtaiset havaintonsa tilasta. (ks. Myös Bacon 2004, 47; Hongisto & Kurikka 2013, 8.)

Käsittelyn kohteena tulee olemaan *mise-en-scène*, kuten lavastus ja valaistus, joiden avulla luodaan tietynlainen kuva kirjastosta. Myös elokuvan lajityyppi vaikuttaa käytettyihin elokuvatekniikoihin. Tutkintakeinona tulee edellä mainittujen asioiden lisäksi olemaan tilassa kuvattu arkkitehtuuri. Arkkitehtuuriin voi kuulua sekä kirjaston ulko- että sisätiloja, jotka voivat olla aitoja, lavasteista rakennettuja tai digitaalisesti tehtyjä. Tarkastelun kohteena tulee olemaan myös kirjastotilasta syntyneet mielikuvat, joita elokuva on pyrkinyt välittämään katsojalle.

Itse aihetta ei ole tutkittu kovin laajasti ja artikkeleita, joissa tutkitaan kirjastotilaa elokuvassa tai tv-sarjassa, on tarjolla hyvin vähän. Estillin (2007) artikkeli *Going to Hell: Placing the Library in Buffy the Vampire* on yksi harvoista, joissa on kuvattu moniulotteisesti kirjastoa, mutta koska artikkeli

käsittelee tv-sarjaa, joudun käyttämään myös vaihtoehtoisia lähteitä, jossa käsitellään kirjastotiloja elokuvissa lyhyesti. Pääasiallinen tarkastelun keino tulee olemaan elokuvien katselu ja niiden analysointi.

Elokuvia valittaessa on pyritty huomioimaan valmistusmaa, jotta saataisiin mahdollisimman kansainvälinen näkemys kirjastosta. Samalla ei sovi unohtaa valtaelokuvia kuten Yhdysvaltojen tuottamia elokuvia, joista voi saada vaihtelevan kuvan. Laajan kattavuuden ylläpitämiseksi on tärkeää niin ikään huomioida elokuvalajit, jotta välttyttäisiin yksipuoliselta käsittelyltä niiden osalta. Huomionarvoista analyysissä on myös kirjastotilan ajankohta tarinan kannalta ja sen sijainti.

Elokuvien määrä rajautui viiteen kappaleeseen, joista kolme on analysoitu laajemmin ja kaksi suppeammin. Analyysin vaikuttivat myös kirjastotilaan keskittyvät kohtaukset ja niiden pituus. Kirjastotilat sijoittuvat pääasiassa nykyaikaan alkaen 1980-luvulta ja päättyen 2010-lukuun. Poikkeuksen tekee 1300-lukuun sijoittuva kirjastotila.

Tutkimusmenetelmänä on käytetty laadullista tutkimusta ja elokuvia tarkasteltaessa on hyödynnetty sisällönanalyysia. Ratkaisevana tekijänä on aineisto, joka koostuu dvd-elokuvista, kirjallisuudesta ja verkkosivuista. Kirjastoon tai elokuvaan liittyvää kirjallisuutta ja verkkosivuja valittaessa on pyritty huomioimaan niiden kattavuutta, ajankohtaisuutta ja relevanttisuutta.

Elokuvia valittaessa käytin lähteinä Internet Movie Database -sivustoa sekä Higginsin blogia *Libraries at the Movies: Libraries and librarian on film*. Tärkeäksi tekijäksi valinnan osalta osoittautui elokuvien saatavuus OUTI-verkkokirjastosta. Poikkeuksena oli Ruusun nimi-DVD, jonka sain lainaksi Oulun Elokvakeskuksen kirjastonhoitajalta.

2 KIRJASTOTILAN MONET ULOTTUVUUDET

2.1 Kirjastotila paikkana ja sen merkitys käyttäjäkunnalle

Kirjasto voi olla enemmän kuin pelkkä kirjojen keräämiseen tarkoitettu säilytystila, vaikka nimi viittaakin siihen (Campbell & Pryce 2013,19). Kirjaston tiedetään olevan muuntautumiskykyinen paikka, jossa on päivittäin monenlaista toimintaa ja tapahtumia. Kirjasto on sen lisäksi kulttuurinen tila, jossa voidaan olla yhteydessä eri laitosten kanssa. Kirjastoa käyttävät myös suuri asiakaskunta ja henkilökunta, jotka muun muassa tuovat esille omia arvojaan, odotuksiaan ja kulttuurista tietoisuuttaan. (Leckie & Buscman 2007,3.)

Kirjasto on tilana ollut läsnä kaikkina ajanjaksoina ja sen merkitys symbolisena, kulttuurisena tai älyllisenä paikkana on vaihdellut eri kausina. Kaikki kirjastot, oli se sitten Mesopotamian kuninkaallinen kirjasto tai Aleksandrian monikulttuurinen kirjasto, ovat olleet omana aikakautenaan mukana tiedon kehityksessä, keräyksessä ja levittämisessä. (Leckie & Buschman 2007, 3–4.) Näiden lisäksi monet suuret kirjastot ovat aina korostaneet lukemisen ja oppimisen tärkeyttä (Campbell & Pryce 2013,19). Jotta kirjaston monisyinen luonne selviäisi, oli kyseessä sen ikä, koko, olemassaolo tai tyyppi, on kannatettavaa aloittaa niiden monipuolinen tutkiminen (Leckie & Buschman 2007, 3–4).

Kirjaston suunnitteluvaihe on yleensä suunnittelijan tai tiimistä koostuvan suunnitteluryhmän vastuulla. Nykyään kirjastonhoitajat ovat vaikuttaneet lopputulokseen, jolloin arkkitehdit suunnittelevat vain rakennuksen. Kirjastot voivat toimia hyväntekijöinä, mutta yksinkertaisemmillaan pelkkä olemassaolo riittää. (Campbell & Pryce 2013, 20.) Kirjaston ulkoasu, joissa tyylit ilmantuvat, katoavat tai palautuvat uudelleen, on aina vaihdellut. Kirjaston rakenteen lisäksi tilaan vaikuttavat myös lämmitys, valaistus, kirjojen muoto, visuaalinen ilme ja kirjojen suojaaminen. (Sama 2013, 35.)

2.2 Kirjastotilojen alkuperä ja historia

Kirjoitetun materiaalin varastointi ja luokituksen tarve voidaan juontaa jo muinaisesta sumerilaisesta ajanjaksosta (noin 3000 eaa.), jolloin aloitettiin laatimaan muun muassa asiakirjoja savitauluihin (Staikos 2000, 3). Savitaulut olivat muodoltaan neliskulmaisia sekä helppoja ja halpoja valmistaa. Savitauluja kuivatettiin osittain, jonka jälkeen niihin kirjoitettiin puusta tehdyllä piirtimellä.

(Campbell & Pryce 2013, 38.) Kyseiset epigraafisella eli piirtokirjoitus tyyllillä kirjoitetut savitaulut varastoitettiin sen aikaisiin kirjastoihin aina Aleksanteri Suuren valloituksen asti (Staikos 2000, 3). Mesopotamian kirjastot olivat ainoat, joissa tuli olla elinehto sen aineiston säilymiselle (Campbell & Pryce 2013, 39).

Kirjoitusjärjestelmän käyttöönoton seurauksena perustettiin myös ensimmäiset koulut. Sumerialiset olivat ensimmäisiä, jotka perustivat koululaitoksen ja sen yhteyteen koulukirjaston, jossa säilytettiin opetusaineisto. Koulujen alkuperäinen tarkoitus oli kouluttaa kirjureita, jotka vuorostaan opettaisivat seuraavan polven kirjureita. Kirjureiden keskuudessa oli kuitenkin eri aihealueisiin, esimerkiksi matematiikkaan tai kieliin erikoistuneita, jotka kokosivat sen perusteella oppimateriaalin kirjastoon. Kirjurit rupesivat sen lisäksi kirjoittamaan omia teoksia, jotka eivät olleet entisen asian oppimista tai kopioimista. Suurin osa koulun käyneistä päätyi kuitenkin kirjureiksi paikalliseen temppeliin tai palatsiin. (Staikos 2000, 3–5.)

Staikos (2000, 10) mainitsee, että muinaisen Marinin ja Ugaritin alueelta on löydetty todisteita siitä, miten Sumerin aikaisia kirjastoja organisoitiin, ja että samat toimintatavat omaksuttiin mahdollisesti myös antiikin Kreikan ja Rooman kirjastoissa. On löydetty todisteita siitä, millä tavalla savitaulut luokiteltiin ja säilöttiin. Tavoiksi on esitetty yhdelle aineistoluokalle tarkoitettua huonetta tai useamman aineistoluokan sisältävää huonetta. (Sama, 11.)

Staikoksen mukaan kirjastossa olleet dokumentit on täytynyt ajan säästämiseksi järjestää tietyllä tavalla kirjahyllyihin, jotka ovat voineet olla aikajärjestyksessä tai aiheen mukaan. Sumerin kirjastoissa työskentelevät kirjurit käyttivät arkeologisten löytöjen perusteella kirjastoluetteloa. Kyseisen luettelon molemmille puolille on kirjoittanut alaansa osaava kirjuri, joka on onnistunut mahduttamaan 62 teosta pieneen, 6 x 3 cm:n kokoiseen tilaan. (2000, 12.)

Egyptissä kehitettiin kirjan esimuoto papyrus, joka valmistettiin papyruskaislasta ja jonka sekä kreikkalaiset että roomalaiset ottivat käyttöön. Papyrusrulla loi pohjan monien julkisten- ja yksityiskirjastojen perustamisiin ja kirjastohallinnon käyttöönottoon ja on säilynyt lähes sellaisenaan tähän päivään asti. Papyruskaislaa kasvoi pääasiassa Egyptissä, mikä antoi sille monopoliaseman sen tuotannossa. (Staikos 2000, 19.)

Pergamentti kehitettiin Pergamonissa vastaiskuksi Egyptin papyrusta vastaan. Pergamentti valmistettiin lampaan- tai vuohennahasta, veliini vastaavasti vasikannahasta, ja ne soveltuivat papyrusta

paremmin kirjoihin. (Campbell & Pryce 2013, 79.) Nykyinen yleisemmin käytössä oleva kirja on koodeksi-muodossa oleva kirja. Kirjojen muoto ja hinta ovat aina vaihdelleet. Kirjojen tuotanto nopeutui sen jälkeen, kun niitä alettiin painaa, jolloin käsikirjoitus jäljennettiin suoraan paksulle paperille tai pergamentille. Kyseiset materiaalit olivat läpikuultamattomia, ja niihin pystyttiin painamaan molemmille puolille. (Sama, 20, 22.)

Suomen kirjastolaitos kehittyi 1800-luvun kirjakaapista hyllyksi ja siitä vähitellen huoneeksi. Varhaisissa kirjastorakennuksissa luku- ja lainaussali olivat erillisissä tiloissa. Lainaussali muistutti ulkoasultaan kioskia, josta sai lainaksi kirjoja. Myöhemmissä rakennuksissa luku- ja lainaussali olivat samoissa tiloissa, joissa kirjastonhoitaja valvoi toimintaa keskeiseltä paikalta. (Aaltonen 2012, 171.)

2.3 Kirjastotyypit

Yleinen kirjasto on kaikille avoinna oleva laitos, joka toimii kunnassa tai kaupungissa. Kunnan vastuulla on järjestää kirjastopalveluita, mikä voidaan myös tehdä yhteistyönä jonkin toisen kunnan kanssa. Yleisen kirjaston kokoelma on kaikkien käytössä. Julkisessa kirjastossa on yleensä eri ikäryhmille, muun muassa lapsille ja nuorille, tarkoitettuja osastoja ja palveluita. (American Library Association 2017; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017; Tilastokeskus 2017, viitattu 29.9.2017.)

Koulukirjasto on koulun yhteydessä oleva kirjasto, joka on tarkoitettu peruskoululaisille ja lukiolaisille (American Library Association 2017, viitattu 29.9.2017; Niinikangas 2002, 13). Niinikankaan mukaan kirjaston tulisi sijaita keskeisellä paikalla koulussa. Hyvään koulukirjastoon kuuluu monipuolinen tietopalveluyksikkö yksilöille tai ryhmille sekä työpisteitä, joissa he voivat käyttää tietokoneita ja internetiä. (2002, 13.) Koulukirjastossa voi muun muassa lainata kirjoja, opiskella itsenäisesti tai muuten vain oleskella. Joillakin kouluilla on käytössään vain käsikirjasto, jolloin lainaaminen ei ole mahdollista. (Niinikangas 2002, 25, 28–29.)

Tiedekirjastoja ovat korkeakoulukirjastot, kansalliskirjasto ja erikoiskirjastot, jotka palvelevat muun muassa opiskelijoita ja henkilökuntaa. Isoimmilla oppilaitoksilla voi olla useampi kirjasto, jotka ovat erikoistuneet tiettyyn aihealueeseen. Tiedekirjastossa työskentelevillä on usein jonkin aihepiirin tuntemus. (American Library Association 2017; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, viitattu 29.9.2017.)

Erikoiskirjastot ovat tiettyyn toimialaan tai piiriin erikoistuneita kirjastoja, jotka voivat esimerkiksi sijaita jonkin museon tai viraston yhteydessä. Erikoiskirjasto voi olla julkinen, yksityinen tai valtionavustusta saava laitoskirjasto. Erikoiskirjastot voivat myös palvella jotain erityisryhmää kuten liikuntaesteisiä. (American Library Association 2017; Kirjastot.fi 2017; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, viitattu 29.9.2017.)

2.4 Säilyttämisen moninaiset tavat kirjastossa

Kirjastossa kirjoja on säilytetty monella tavalla: arkuissa, kaapeissa, hyllyissä ja 1600-luvulta lähtien vitriinissä. Keskiajalla tavallisin tapa oli säilyttää kirjoja lukupöydässä, johon oli yhdistetty penkki. (Campbell & Pryce 2013, 23.) Luostareissa kirjoja säilytettiin kaikkialla luostarin tiloissa (sama, 80). Kirjastojen määrä alkoi lisääntyä 1600-luvulla, jolloin varastointitapaa oli muutettava. Tuolloin kehitettiin uusi tapa yhdistää seinä ja syvennys, jota vasten hylly sijoitettiin oikeassa kulmassa. Varastoinnin suuri määrä johti tiloihin, jotka oli suunniteltu niin, että niihin mahtui mahdollisimman paljon teoksia. Joskus teoksia oli varastoitava näiden kunnosta johtuen tilassa, jossa ei ollut ikkunoita ja jonne asiakkailta ei ollut pääsyä. (Sama, 23, 25.)

Kirjastoissa tavallisin tapa oli ollut vaakasuuntainen varastointi, jossa kirjojapinottiin päällekkäin. Ongelmana oli kirjan sijainti. Jos se oli alimpana, piti ylempänä olevia siirtää. (Campbell & Pryce 2013, 25.) Keskiajalla kirjat pinottiin niiden painon ja koristeiden vuoksi sivuttain, niin että alareuna oli ulospäin (sama, 82). Kirjojen pystysuuntainen varastointitapa, jossa varastoidaan suuri määrä kirjoja pieneen tilaan, on ollut vasta viimeaikaisin käytäntö. Hyllyjen sijainti tuli tärkeäksi, jotta pystysuunnassa olevien kirjojen määrä voitaisiin maksimoida. Tähän vaikutti myös kirjojen koko. Varastamisen estämiseksi pienimmät sijoitettiin ylös, kun taas isoimmat sijoitettiin hyllyn alempaan osaan. (Sama, 25.)

Campbell ja Pryce muistuttavat, että teoksia ei pelkästään varastoitu hyllyissä, vaan niistä on aina pidetty luetteloa, jotta niiden löytäminen olisi helpompaa. Ensimmäiset kirjaluettelot laadittiin savi- tauluun tai pergamenttiin. (2013, 29.) Keskiajan kirjastoissa pidettiin luetteloita, jotka oli järjestetty aiheen mukaan ja jossa Raamattu oli kokoelman ytimenä. Joidenkin kirjojen sijaintia pystyttiin löytämään joko muistinvaraisesti tai kirjaan sisään asetetun pergamenttilapun avulla. (Sama, 82.) Luetteloiden määrä lisääntyi sitä mukaa, kun kirjasto laajeni. Sen jälkeen, kun kirjastoista tuli isoja

laitoksia, oli korttiluettelon sijainti avainasemassa kirjaston suunnittelun yhteydessä, siihen asti, kunnes tietokoneet syrjäyttivät ne. (Sama, 29.)

2.5 Vaara- ja uhkatilanteet kirjastotiloissa

Kirjastoja ei suunniteltu vain teosten löytämiseksi asiakkaille, vaan myös suojapaikaksi vaaroilta kuten pölyltä, kosteudelta, homeelta, hyönteisiltä, jyrksijöiltä, varkailta ja tulipalolta, joista viimeisin mainitulla on ollut kaikkein tuhoisimmat vaikutukset kirjastoon. Ajan saatossa tulipalo on aiheuttanut monen kirjaston tuhon, minkä seurauksena kynttilöitä ei ole sallittu kirjaston tiloissa. Valon taakkaamiseksi kirjastoihin rakennettiin isot ikkunat. Kirjaston rakennusmateriaalina puolestaan käytettiin kiveä tai tiiltä. (Campbell & Pryce, 2013, 29.) Campbell ja Pryce (2013, 31) toteavat, että monia kirjastoja on myös jätetty lämmittämättä tulipalovaaran takia.

Muita kirjastossa olevia vaaroja ovat olleet jyrksijät, joiden pääsy kirjastoon on vaikea estää. Hiiret tuhoavat kirjaston aineistoa repimällä niistä paperia ja tekemällä niistä pesiä. Monet kirjastot ovat jyrksijöiden vuoksi kieltäneet syömisen ja juomisen tiloissaan. Hyönteiset aiheuttavat tuhoa kirjaston kokoelmissa, koska kirjoissa käytetty raaka-aine on sama, mitä ne yleisesti syövät. Erityisesti sidosaineena käytetty liima houkuttelee niitä. (Campbell & Pryce 2013, 31.)

Campbell ja Pryce (2013, 31) arvelevat, että ilmankosteus voi vaikuttaa niihin ja esimerkiksi aineiston varastointi kaappiin ei auta, jos ilma on kostea. Kostea ilma voi houkutella sen lisäksi hyönteisiä. Kosteus ja home ovat aina olleet ongelma kirjastoille ja esimerkiksi Aleksandrian sijainti oli pahin mahdollinen kirjaston kannalta, sillä meri-ilmaston tuoma kosteus tuhosi kirjaston aineiston nopeammin kuin esimerkiksi kuivuus aavikolla. Nykyaikaisissa kirjastoissa on ilmastointijärjestelmä. (Sama, 31, 33.)

Kirjastoissa on aina tapahtunut varkauksia varsinkin, jos teokset ovat olleet arvokkaita. Tämän estämiseksi monet kirjaston kirjat oli kahlittu hyllyyn kiinni. Nykyään kirjastoilla on käytössä elektroninen järjestelmä varkauksien torjumiseksi. (Campbell & Pryce 2013, 33.)

2.6 Yhteiskunnan luomat myytit ja mielikuvat kirjastotilasta

Mak korostaa, että kirjasto on kulttuurisena symbolina enemmän kuin pelkkä paikka kirjoille ja niiden lukemiselle. Kirjastoa voidaan pitää älyllisen yhteisön perintönä, mutta mikä on sen rooli sen jälkeen, kun internetiä ja googlea on alettu pitämään tämän vuosisadan kirjastoina? Yhtenä huomionarvoisena asiana voidaan pitää sitä, että digitaalinen kirjasto ei kuulu kenellekään tai mihinkään, silloin kun ollaan tekemisissä tieteellisen perinnön kanssa. (2007, 209.)

Ensimmäinen kirjastoon liittyvä myytti löytyy Buonaccorson vuonna 1428 julkaisemasta *Controversia de nobilate* -kirjasta, jossa kaksi nuorta miestä tavoittelee erään hyveellisen Lucretia-nimisen naisen kättä. Kilpailutapana on väittely jaloudesta, jonka voittaja saa Lucretian. Toinen miehistä, Cornelius, julistaa olevansa jalompi verenperintönsä takia ja hänellä on todisteena sukunsa muistomerkit. Flamminius-niminen mies vuorostaan väittää, että jalo luonne ratkaisee. Flamminius väittää myös, että kirjaston omistaminen on merkki ihmisen jaloudesta ja että kirjasto tekee ihmisestä jalon. Kirjasto yhdistetään siis paikkaan, jossa tuotetaan luovia energioita ja se toimii samalla vastakohtana muistomerkeille ja patsaille. (Mak 2007, 209–210.)

Batyfekerin ja Damon-Mooren mukaan kirjasto on jo pitkään mielletty hiljaiseksi tilaksi, jonne tullaan lukemaan ja opiskelemaan. Samassa tilassa oleskelee myös kirjastonhoitaja, joka hyssyttelemällä käskee äänekkäitä asiakkaita olemaan hiljaa. (Viitattu 9.9.2017.) Tähän teoriaan voidaan liittää C.S. Peircen pragmaattinen semiotiikka, jossa ääneen sanottu asia, toisin sanoen merkin käyttö, luo kuulijalle tietyn mielikuvan (Seppänen 2005, 109; Virtuaaliammattikoulu, viitattu 9.9.2017). Seppänen tähdentää, että Peircen semiotiikassa jokainen tulkitsee kohteen omalla tavalla. Tämä voi tarkoittaa, että kirjastoa ei enää pelkästään mielletä hiljaiseksi tilaksi, vaan paikaksi jonne voi tulla kuuntelemaan elävää musiikkia tai tarinan kerrontaa roolipelaamisen muodossa. (2005, 109; Batyfeker & Damon-Moore 2014, viitattu 9.9.2017.)

Jotta yleisön mielikuva kirjastosta tylsänä, kirjoja pursuavana paikkana muuttuisi, niin sillä itsellään on vastuu mielikuvan muuttamisesta. Yhtenä keinona on viestinnän hyödyntäminen. (Batyfeker & Damon-Moore 2014; Litmanen-Peitsala 2015, viitattu 9.9.2017.) Monet kirjastot ovat ottaneet käyttöönsä Facebookin, jossa ilmoitetaan monista eri tapahtumista. (Batyfeker & Damon-Moore, viitattu 9.9.2017.) Kirjastoja markkinoitaessa tulisi kuitenkin muistaa sen ydinajatus maksuttomana tilana, johon jokainen on tervetullut pelkästään oleskelemaan ja lukemaan (Litmanen-Peitsala, viitattu 9.9.2017).

3 LAVASTUKSEN KÄYTTÖ ELOKUVISSA

3.1 Elokuvatekniikat

Elokuvaus on kolmiulotteisen ympäristön kuvaamista kameralla, joka tallentuu kaksiulotteisena kuvana (Juntunen 1997, 127). Elokuvasa kuvataan kirjaimellisesti liikkuvaa kohdetta ja siinä yhdistyvät kaikki valokuvalliset keinot, kuten valaistus, värit ja kuvakoot, mitkä näkyvät kuvassa (Sikov 2010, 38). Kyseinen kameraan rajattu kuva luo siten mielikuvan todellisuudesta (Juntunen 1997, 127).

Sikov toteaa, että elokuvaamiseen liittyy olennaisesti myös leikkaus, joka toteutetaan kuvausten jälkeen. Kuvatut otokset voidaan leikata jälkeenpäin tietyn pituisiksi. (2010, 57.) Leikkauksella voidaan järjestää otokset kohtauksiksi, jotka yhdistyvät loogisessa järjestyksessä elokuvassa. Teknisesti leikkauksella tarkoitetaan sitä, että eri katkelmia liitetään toisiinsa. (Juntunen 1997, 168–169.)

Elokuviissa ääni on luonnollinen tekijä, sillä kuvaruudussa olevat henkilöt ja asiat tuottavat sitä. (Bordwell & Thompson 2010, 269). Ääntä on aina käytetty jossain muodossa ja mykkäelokuvien yhteydessä soitettiin elävää musiikkia (Sikov 2010, 74). Äänitys voidaan jakaa kolmeen luokkaan, jotka ovat dialogi, musiikki ja äänitehosteet. Dialogiin kuuluu kaikki elokuvassa kuultu suusanallinen puhe. Ääniefektit ovat kaikki taustalta kuuluvat äänet, kuten meren aallon tuottamat äänet tai auton tööttäykset. Musiikki ja ääniefekti voi olla diegeettinen, joka on kerronallisesti juoneen liittyvä ääni, tai ei-diegeettinen, joka on elokuvan esittämän maailman ulkopuolelta kuultu ääni. (Elokuvataju 2017, viitattu 24.10.2017; Sikov 2010, 78.)

Lavastus on aina ollut tärkeä osa elokuvissa (Bordwell & Thompson 2010, 121). Lavastuksen yhteydessä voidaan käyttää hyödykseen jotain tapahtumapaikkaa, taustaa tai ympäristöä, jolla on jokin yhteys johonkin tiettyyn yksilöön ja mahdollisesti myös aikakauteen (Rosma 1984, 22). Rakennetulla lavastuksella voidaan esimerkiksi luoda realistinen kuva kiviseinästä, joka on todellisuudessa maalattua puuta (Sikov 2010, 2).

3.2 Mise-en-scène

Mise-en-scène tarkoittaa näyttämöllepanoa, ja se on kaikkein tunnistettavin tekijä elokuvissa käytävistä tekniikoista (Bordwell & Thompson 2010, 118). Ensimmäinen tärkeä askel mise-en-scènessä on ymmärtää elokuvien tuotantoa ja niistä heijastuvaa merkitystä. Mise-en-scènen piiriin voidaan luokitella kaikki, mikä näkyy elokuvassa. (Sikov 2010, 5.) Siihen kuuluvat tapahtumapaikka, valaistus, puvustus ja meikkaus sekä henkilöihahmojen liikkeet ja näytteleminen (Bordwell & Thompson 2010, 118, 121; Gibbs 2002,12).

KUVA 1. *The Day After Tomorrow*. (Roland 2004)

Yllä olevan mise-en-scène-esimerkin tapahtumapaikkana on Hedlannin Ilmastotutkimuskeskus Skotlannissa, jonka tiloissa sähkö on käymässä vähiin. Sähköä riittää korkeintaan lampun valaistukseen ja sen lisäksi kohtauksessa on käytetty sumeaa valaistusta, joka ikään kuin ennustaa henkilöiden kohtaloa. Rakennuksessa on myös kylmä, mikä käy ilmi henkilöiden vaatetuksesta. Henkilöiden meikkaus on luonnollinen eli tilanteeseen sopiva. Tilassa oleva kolmikko on tehnyt osansa, ja he ovat valmiita kohtaamaan kohtalonsa. He ovat toimineet tiiminä, mikä näkyy maljan nostamisena.

Rosman mukaan paikalla on aivan yhtä suuri merkitys kuin tapahtumalla. Tapahtumaan saadaan lisäulottuvuuksia toimintaan, jos paikka on hyvin mietitty. Rosma huomauttaa, että huonosti valittu paikka voi aiheuttaa ongelmia tarinan kannalta. Toisaalta kyseinen menetelmä voi olla tarkoituksellinen. (1984, 36.) Paikan tyyppi on yleensä jokin kiinteä kohde, joka määrittelee siellä olevan

toiminnan laatua. Paikka voi olla laadultaan tietynlainen, esimerkiksi huonokuntoinen, mikä yhdistetään tiettyihin henkilöihin ja toimintaan. Paikalla on oltava jokin tarkoitus, jossa tehdään tarinan kannalta olennaisia asioita, ja yleensä paikalla on jokin yhteys johonkin henkilöön. (Sama, 37.)

Mise-en-scèneen kuuluu yleensä suunnittelu, mutta joskus jokin kohtaus voi olla ennalta suunnittelematon. Esimerkiksi odottamaton sään tai valaistuksen muutos voi lisätä kohtauksen dramaattisuutta. Mise-en-scèneen avulla voidaan yhdistää jokin elokuvassa näkyvä esine, joka on osa lavastusta, johonkin tiettyyn aikakauteen ja siten mieltää kuvaus realistiseksi. Esineen avulla voidaan saada kuvaus henkilöstä ja paikasta. Objektit eroavat esineistä siten, että niillä saadaan aikaiseksi toimintaa, johon yhdistyy myös dramatiikka. (Bordwell & Thompson 2010, 118; Rosma 1984, 22–23.)

Baconin mukaan ihminen voi mieltää näkemänsä todelliseksi, joka puolestaan liittyy realistiseen motivaatioon. Tämä voi muun muassa tarkoittaa sitä, että katsoja voi pitää fiktiivisen henkilön käytöstä uskottavana. ”Myöskin elokuvan kuvan mieltäminen perustuu valtavirtaelokuvassa ensisijaisesti realistiselle motivaatiolle.” (2004, 61.)

Kameralla voidaan kuvata eri kulmista antaen kohteelle tietynlaista ilmaisukieltä. Tavanomaisin kuvauskulma on silmätasolta kuvattava otos, joka antaa kohteelle normaalin vaikutelman. Kohdetta voidaan vaihtoehtoisesti kuvata kameran avulla ala- tai yläkulmasta. Joskus kohtausta voidaan kuvata lintuperspektiivistä katolta tai taivaalta. Kameralla voidaan myös kuvata viistoittain, jolloin kamera kallistetaan vaak- tai pystysuuntaan. Jos kohdetta kuvataan lähikuvana, alakulmasta tai yleiskuvana, voidaan olettaa, että kamera on suorassa kulmassa. (Korpela, viitattu 28.9.2017; Sikov 2010, 12–13.)

Kameran asetuksilla voidaan keskittyä kuvamaan jotain elokuvassa keskeistä asiaa. Ennen kohtaukset kuvattiin studiossa, mutta nykyään elokuvantekijät voivat mennä paikan päälle saadakseen esimerkiksi todellisuuden tuntumaa elokuvaan. Myös tietyillä väreillä saadaan elokuvaan oikeanlainen tunnelma, millä voi olla merkittävä rooli elokuvan juonessa. (Bordwell & Thompson 2010, 121–122.) Väriä voidaan tuoda esiin jokin piirre valaistuksessa, sisustuksessa tai tiettyssä rekvisiitassa (Gibbs 2002, 8).

Elokuville on hyödynnetty joko taloudellisista syistä tai tietynlaisen näkymän luomiseen miniatyyrirakennuksilla, jolloin täysikokoisen tilan rakentaminen ei ole ollut tarpeen. Osa kohtauksista on

rakennuksia pystytty korvaamaan maalauksilla. Maalaukset valokuvataan ja yhdistetään sen jälkeen kuvattavaan tilaan täysikokoisina. Joskus elokuvaan käytetään digitaalisesti tehtyjä erikoistehosteita. Elokuvan kohtausta voidaan myös manipuloida jonkin rekvisiitan avulla, joka voi olla jokin pieni, mutta kohtauksessa keskeinen esine. (Bordwell & Thompson 2010, 123.)

Bacon mainitsee, että elokuvan kerronallisessa tyyliässä käytetään hyödyksi eri elementtejä, joiden tarkoitus on luoda katsojassa tietynlaisia mielikuvia. Elementtien eri osapuolina voivat olla kameratyö, väri, ääni ja musiikki. Niiden tarkoitus on rikastaa tarinaa ja säilyttää katsojan mielenkiinto koko elokuvan ajan. (2004, 20–21.)

3.3 Valaistus

Varhaisissa elokuvissa käytettiin hyväksi aurinkoa valaistuksessa ja jopa kuvattavat sisätilat oli rakennettu niin, että ne pystyttiin kuvaamaan ulkona. Valaistuksessa yleisin käytetty on kolmipistevalaistus. Kolmepistevalaistuksessa päävalo on suoraan kohteeseen päin ja kaikkein kirkkain, tasoitusvalo on päävaloa vastapäätä ja sen tehtävänä on valaista päävalosta tulleet varjot. Toisinaan tasoitusvalo voi myös korostaa kohdetta poistamalla varjoja. Taustavalo puolestaan on kohteen takana ja se voi luoda sädekehävaikutelman. (Korpela, viitattu 28.9.2017; Sikov 2010, 45.)

Bordwellin ja Thompsonin (2010, 131) mielestä valaistus on yksi elokuvan tärkeimmistä tehosteista, jolla voidaan valon tai varjon avulla korostaa jotakin kohdetta. Sillä voidaan myös saada muokattua henkilöt, esineet tai tila haluamalla tavalla (Juntunen 1997, 174). Valaistuksen tarkoitus on kiinnittää yleisön huomio kohteeseen. Elokuvissa voidaan hyödyntää kolmea eri varjostustapaa. Varjo voi olla kiinteä, johon valo ei lankea. Toinen tapa on luoda varjo esimerkiksi kynttilän avulla, jonka seurauksena kuvassa näkyvät vain tietyt kohteet ja muu vähempi merkityksellinen sumentuu varjoon. Kolmannessa keinossa esine voi heittää varjon, jolloin seurauksena valon tulon esto. Valon ja varjon avulla voidaan luoda dramaattisuuden tunnelmaa. (Bordwell & Thompson 2010, 131.) Valon avulla, jossa mukana ovat myös kamera ja näyttelijät, voidaan luoda monenlaisia vihjailevia tulkintoja elokuvaan (Gibbs 2002, 6).

Elokuvakohtauksissa voidaan käyttää hyödykseen kahdenlaista valaistusmenetelmää: kohdevalaisua tai pehmeää valaisua. Kohdevalaistuksella voidaan luoda selkeitä varjoja, sileitä pintoja ja teräväpiirteisiä reunoja. Pehmeällä valaistuksella luodaan taas hajavalaistusta. Valaistuksen

kohde kohtauksessa voi viitata joko valon lähteeseen tai kohteeseen, jota se valaisee. Valaistusta voidaan suunnata edestä, takaa, sivulta, alhaalta tai ylhäältä päin. Edestäpäin tuleva valaistus pyyhkii varjot pois. Takavalaistuksessa valo voi tulla monelta eri suunnalta ja yleensä kyseinen menetelmä luo kuvattavaan kohteeseen ääriiviivat. Alavalaistusta käytetään usein kauhuelokuvissa, sillä se luo vääristyneitä piirteitä. Ylävalaistuksen avulla voidaan saada esiin jokin erityispiirre esineessä tai henkilössä. (Juntunen 1997,174; Bordwell & Thompson 2010, 132.)

Kirkasta ja sumeaa valaistusta voidaan käyttää hyödyksi elokuvaalajien yhteydessä. Kirkasvalaistuksella saadaan aikaiseksi eloisuutta ja energiaa, joka yhdistetään usein musikaaleihin ja komedioihin. Sumea valaistus luo puolestaan voimakkaita vastakohtia ja varjoja, jotka ovat aina olleet tärkeä osatekijä jännitys- ja kauhuelokuvissa. Sumean valaistuksen yhteydessä käytetään usein kohdevalaisua, kun taas tasoitusvalon määrä on joko vähennetty tai poistettu kokonaan. (Bordwell & Thompson 2010, 136; Sikov 2010, 46.) Kirkasvalaistuksessa esiin tuleva väri on vaalea ja voimakas, ja sumeassa valaistuksessa oleva sävy on vuorostaan tumma ja heikko (Juntunen 1997,174).

4 ELOKUVIEN KUVAUSKEINOT KIRJASTOTILOISTA

4.1 Analysointitavat

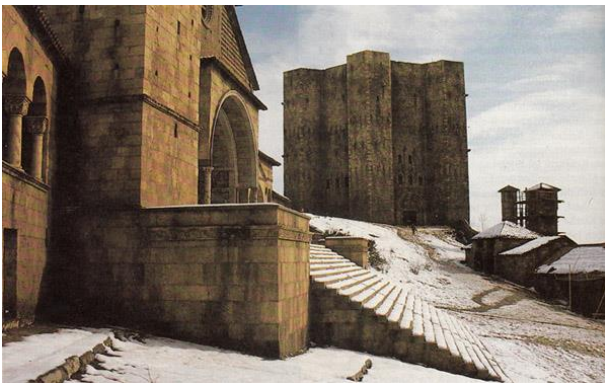
Analyseissä olen selvittänyt elokuvien representaatiota kirjastoista ja sitä, minkälainen arkkitehtuuri niillä on. Elokuvien yhteydessä tulen tarkastelemaan mise-en-scènen keinoja esittää kirjastoa. Olen pyrkinyt sen lisäksi kartoittamaan elokuvassa esitettyä kirjastotyyppiä, mitä kirjastosta löytyy ja mitä siellä tehdään. Tavoitteenani on myös tutkia elokuvien välittämä mielikuva kirjastotilasta. Näiden lisäksi olen myös selvittänyt mise-en-scènen ja sen keinoihin. Joidenkin elokuvien yhteydessä tulee myös juoni selkeästi esille, mikäli sillä on ollut merkitystä kirjastotilaa tarkastellessa.

Kirjastotilojen kriteereinä tuli olla, että ne esitetään mahdollisimman kattavasti elokuvassa, jotta niiden analysoiminen olisi mahdollista. Toisena ehtona on toiminta kirjastossa ja liittyykö se siihen, mitä kirjastossa yleensä kuvitellaan tekevän, vai tuliko elokuvassa esille asioita, joita kirjastotilassa olisi mahdollista tehdä. Joidenkin elokuvien yhteydessä tullaan huomaamaan, että symboliikalla on enemmän merkitystä kuin realismilla. Myös elokuvatyyppillä ja valaistustavalla on vaikutusta siihen, miten kirjastotilaa on esitetty. Elokuvat ovat tarinan mukaisessa aikajärjestyksessä.

4.2 Ruusun nimi

Ruusun nimi (1986) on Umberto Econ romaaniin perustuva historiallinen jännityselokuva, jonka tarina sijoittuu vuoden 1327 kuvitteelliseen, Italiassa sijaitsevaan munkkiloostariin. Tarinan kertojana toimii Adso, joka kertoo nuoruutensa ajasta, jolloin hän ja hänen mestarinsa fransiskaanimunkki William Baskerville tulivat apotin kutsumina dominikaaniluostariin selvittämään erään nuoren munkin kuolemantapausta. Vierailun aikana tapahtuu useampi murha. Kaikki uhreiksi joutuneet munkit ovat olleet kirjaston kanssa tekemisissä. Tutkintaa hankaloittavat yhteistyöhaluttomat kirjastonhoitajat, tahalliset varkaudet, sekä salaisuus kirjastossa, jonne ei pääse. Mysteeriiin liittyy myös kirja, jota William oppipoikineen etsii. Teos on koitunut monen munkin kuolemaksi ja lopulta se on vaaraksi kirjastolle. Samaan aikaan apotti on kutsunut paikan päälle inkvisition, jossa Williamkin on aikoinaan toiminut, selvittämään samaista murhaa.

Tarinan ajankohta sijoittuu vuoteen 1327 marraskuuhun, jolloin sää oli kolea ja lunta oli ehtinyt tulla. William Baskerville oli saapunut dominikaaniluostariin oppipoikansa kanssa selvittämään murhaa. Luostari sijaitsee vuoristossa ja ensimmäisenä näkyy päärakennus, joka on rakennettu vuoren rinneeseen. Rakennus on vaikuttava kahdeksankulmainen ilmestys, joka näyttää ensi katsomalta neliskulmaiselta. Tarkemmin katsottua rakennuksessa on ulkonevat osat, jotka tekevät siitä kahdeksankulmaisen. Katsojasta rakennus vaikuttaa myös uhkaavalta, sillä sitä kuvataan alakulmasta vuoren juurelta. Rakennus on rakennettu harmaasta louhitusta kivistä ja sen seinissä on tasaisin välein kapeita ikkunoita.

KUVA 2. Luostari. Etualalla kirkko, keskellä kirjastotorni, oikealla taloja ja jätekupu (Baumann & Sahihi 1986, 20)

Luostariin tullessa ensimmäisenä näkyy suuri rakennus, joka on sisäänkäyntiä vastapäätä. Päärakennus käytännössä peittää näkyvyyden lähes kokonaan sisäänkäynnin kohdalla. Luostarin alue käsittää useamman rakennuksen, joista suurin, ja ensimmäisenä näkyviin tuleva on päärakennus, jonka tiloissa on kirjasto ja kirjureiden huone. Alue näyttää ankealta ja jopa ahdistavalta, mikä saattaa johtua lavastuksen harmaudesta sekä pilvisestä ja harmaasta taivaasta. Apeaa ilmapiiriä korostaa myös musiikki, joka on kellojen ja kuorolaulun vuoropuhelua. Jopa äänitehosteet ovat alueeseen liittyvää. Ympäristössä kuuluu muun muassa tuulen viima ja eläinten ääntelyt. Luostarialue, jossa kirjasto on, ei näytä kovin helposti lähestyttävältä alueelta. Asiaa korostaa kameran käyttämä kuvauskulmaa, jossa luostaria kuvataan useamman kerran alakulmasta.

Ohjaaja Annaud (1986) mainitsee, että taivas oli todellisuudessa sininen ja se oli saatu harmaaksi savukoneella. Hän oli halunnut luoda täydellisen luostarin, minkä vuoksi koko alue oli rakennettu pienoismallin mukaan kokonaan lavasteista. Luostarin kuvauspaikka sijaitsi Italiassa.

Ruusun ajan luostarin esikuvana on ollut Sveitsissä sijaitsevan St. Gallen luostarin vuodelta 820–30 tehty rakennussuunnitelma, joka on samalla vanhin säilynyt suunnitelma. Kaksikerroksisen luostarin yhteyteen oli suunniteltu kirjasto, jonka yhteydessä olisi pohjakerroksessa oleva kirjoitus-sali. Karolinginen tyyli suunta oli jyrkää eikä niin yksityiskohtaista ja valtavaa kuin Econ kuvailema rakennus. (Campbell & Pryce 2013, 78.)

Yöllä kuvattu rakennus on entistä synkeämpi, koska pimeässä erottuu vain sen ääriviivat. Päärakennus on hieman muita rakennuksia korkeammalla ja sinne noustaan portaita pitkiin. Seuraava otos on kuvattu kaarevan katoksen alta, jossa päärakennuksesta pystytään havaitsemaan harmaan kiven lisäksi ikkunat. Ylhäältäpäin näkyy valaistus, jota voisi mieltää kuunvaloksi.

Scriptoriumissa, toisin sanoen kirjoitussalissa, nähdään ensimmäisellä kerralla lähikuvia kreikan kielen kääntäjistä Venantiuksesta, joka hiljaa naureskellen lukee kynttilänvalossa kirjaa. Kirjoitus-huone on tyhjillään ja täysin pimeä, lukuun ottamatta Venantiusta ja tämän sytyttämää kynttilää. Valaistus on luotu kynttilän avulla, jossa näkyvät vain Venantiuksen kasvot. Tilassa, joka on kuvattu vasemmasta yläkulmasta, näkyy useampi ikkuna, joista kuunvalo heijastuu himmeästi. Kuunvalo voi olla kuvausryhmän käyttämää valaistusta, joka toimii kuunvalona. Kuunvalon lisäksi tilaa valaisee kynttilä, jossa kynttilän tuoma valo toimii lämpimänä vastakohtana kuun kylmälle valolle. Ikkunat ovat syvennyksissä, joiden yläpuoli on kaareva. Ikkunoiden yläpuolella erottuu yksi ikkuna, jonka tehtävänä on muiden ikkunoiden tavoin taata tarpeeksi valoa kirjurinsalissa oleville kirjureille. Ikkunoiden vieressä on kirjoituspöytiä, joissa on keskeneräisiä töitä. Venantiuksen paikka on käytävän puolella. Itse tilaa on kuvattu huoneen vasemmalta puolelta yläkulmasta, jotta saataisiin mahdollisimman laaja kuva tilasta. Tilan edessä näkyy holvipylväitä, jotka laajenevat kaareviksi kattoa kohti.

Toisena päivänä päärakennus on sumun peitossa ja taivaalta kuuluu ukkosen ääni, jota tukee siniharmaa taivas. Rakennuksesta näkyy tuolla kerta vain ulkomuoto, joka erottuu mustaan harmaana. Ukkosen äänen lisäksi kuuluu munkkien vaikerrus. Yhtenä munkkien itkun syynä on Venantiuksen epätavallinen kuolema. Tilanne vaikuttaa uhkaavalta ja sumun verhoama päärakennus kätkee sisäänsä salaisuuksia, jotka vaativat tarkempaa tutkimista.

Venantiuksen kuoleman jälkeen päärakennus esitetään taas taustalla. Rakennus on etäällä, mutta keskeisellä paikalla ja se näkyy selkeästi. Taustalla erottuu muitakin rakennuksia muun muassa

edessä vasemmalla oleva kirkko. Rakennuksen taustakuvasta kamera siirtyy kuvamaan päärakennusta mäen alapuolelta ja kahden rakennuksen välistä, josta William ja Adso kulkevat. Vaikka rakennuksesta ei näy kuin osa, niin siitä huomaa sisäänkäynnin. Oven yläpuolelle on kaiverrettu kuva, joihin on kuvattu risti ja jonka molemmilla puolilla on hanhi. Ristin ympärillä on ruusukkeita ja köynnöksiä. Pyörökaarten yläpuolella on säännöllisessä järjestyksessä kolme ikkunaa säännöllisin välein rinnakkain, ja niiden yläpuolella näkyy lisää ikkunoita. Otoksessa rakennusta kuvataan melko jyrkästi alakulmasta, jotta rakennukseen saataisiin tarvittavaa vaikuttavuutta ja ylevyyttä. William ja Adso ovat menossa rakennukseen etsimään johtolankoja.

Kirjoitussalissa huomataan ensimmäisenä kirjastonhoitaja luetteloineen, jotka ovat seinää vasteen. Kirjoitushuoneen tila on valkoista kiveä, joiden tarkoitus on luoda ikkunoiden tavoin valoa tilaan. Elokuvassa on hyödynnetty aitoa, ikkunasta tulevaa, luonnonvaloa. Kirjaston tilasta ei nähdä juuri mitään, sillä se suljetaan melko pian. Ovi on tehty puusta, ja siinä on metallisia osia. Kirjasto ja kirjoitussali on luonnollisista syistä rakennettu toiseen kerrokseen, jonne Williamin ja Adson on kiivettävä rappusia pitkin, sillä 1300- ja 1400-luvun kirjastot rakennettiin kosteuden estämiseksi aina toiseen kerrokseen. Ensimmäisessä kerroksessa kivi nimittäin laatoitettiin aina suoraan maahan, minkä seurauksena kosteus nousi seiniin tehden nämä märäksi. Tämän johdosta toinen kerros oli kuivuuden kannalta melko turvallinen, joskin kylmä, tila. (Campbell & Pryce 2013, 80, 85.) Williamin ja Adson näkökulmasta kirjoitushuone avautuu kapeiden portaiden jälkeen avaraksi tilaksi. Samaan aikaan kamera siirtyy ylöspäin huoneen vasempaan kulmaan antaen kokokuvan huoneesta päiväsaikaan. Portaiden vieressä on oikealla holvipylväät. Pylväistä oikealla istuu töidensä parissa joukko kirjureita, joiden tehtävänä on kuvittaa, kopioida tai kääntää kreikan tai arabian kielestä latinan. Tilan oikealla puolella, kirjastotilan lähellä työskentelee muutama munkki seisaltaan. Tilataan kirjoitussali on melko suuri, ja sinne mahtuu kymmeniä munkkeja. Campbell ja Pryce (2013, 79) toteavat, että luostarit tekivät kirjoja pääasiassa oman tarpeeseen ja niille, joilla oli tarpeeksi varallisuutta hankkia kirjoja.

Lukusalin tila kuvattiin oikeassa luostarissa ja kaikki muu huoneessa näkyvä oli rekvisiittaa. Tilassa näkyvät kirjat ovat oikeiden munkkien tekemiä, jotta vaikutelma olisi katsojalle mahdollisemman aito. Annaud (1986) huomauttaa kommenttiraidalla, että luostarit olivat sen ajan yliopistoja, joihin munkit olivat tulleet eri maista, kuten Ranskasta ja Saksasta.

Kirjaston lähetyvillä seisoo kirjastonhoitaja Malachias, joka kirjoitussalissa tutkii luetteloa. Heti parivaljakon nähdessään Malachias kiiruhtaa sulkemaan kirjastoon johtavan oven. *Mise-en-scène*ssä

tila ja henkilöiden toiminta toimii yhtenä kokonaisuutena. Tilassa on hyödynnetty varjostusta ja esimerkiksi osa Malachian kasvoista on varjon peitossa. Varjostuksella ja Malachian toiminnalla on korostettu paikan salaperäisyyttä.

Malachias ei ole valmis avustamaan millään tavoin parivaljakkoa eikä hän halua päästää heitä kirjaston tiloihin. Hän kuitenkin vie parivaljakon kuolleen Adelmon työpöydän luo. Keskeneräisen teoksen vieressä on työkaluja, muun muassa sinistä värijauhetta ja sivellin. William ja Adso ryhtyvät tutkimaan murhatun munkin Adelmon työtä, jonka kuvista välittyy komiikan kirjo. Yhdestä kuvituksesta selviää muun muassa, että aasi toimii piispojen opettajana.

Huoneessa on myös kirjastonhoitajan apulainen Berengar, joka teeskentelee kiireistä kantaen samalla kirjaa ja joka tarpeen vaatiessa järjestää kohtauksen. Muut huoneessa olevat munkit, varsinkin etualalla oleva, ovat hyvin uteliaita Williamin silmälaseista. He myös naureskelevat Berengarin tempaukselle, sillä tämä säikähtää hiirtä. Nauru loppuu lyhyeen sokean kirjastonhoitajan Jorgen saapuessa tilaan. William ja Jorge päätyvät väittelemään Aristoteleen kirjoituksen olemassaolosta ja naurun ominaisuudesta muiden kuunnellessa keskustelua. Keskustelun päätyttyä William halusi nähdä myös Venantiuksen työpöydän mutta Berengar estää toiminnallaan sen.

Myöhemmin yöllä selviää, että Berengarin motiivina oli saada itse luettua samaa teosta, mitä Venantius oli lukenut. Tilan on valaistus niukkaa, jossa on pyritty hyödyntämään kuunvaloa sekä Berengarin käyttämää kynttilää. Hän joutuu kuitenkin kiireessä sammuttamaan sen, ettei paljastuisi. Paikalle saapuvat Adso ja William, jotka yrittävät kaikin tavoin saada arvoituksen ratkaistua. Päärakennukseen päästäkseen he taivuttelivat kellarinvartijan Remigon avaamaan ulko-oven. Kamera kuvaa ristiinleikkauksena kaksikkoa ja Berengaria. Berengar pystyttelee varjoissa eikä hänestä näy juuri paljon. Kaksikko puolestaan näkyy selkeämmin, sillä heillä on käytössään lyhty.

Aluksi parivaljakko yrittää kirjastoon, jonka he tajuaavat sen olevan salvattuna huoneen toiselta puolelta. Seuraavaksi kaksikko lähtee tutkimaan Venantiukseen pöytää, josta he löytävät arvoituksellisen viestin. William oivaltaa paperin tuoksuvan sitruunalle. Hän saa polttamalla näkyviin salaviestin, joka on kirjoitettu tähtimerkein. Williamilla on käytössään silmälasit, jotta hän pystyisi lukemaan viestin. Valitettavasti tilassa hiiviskelevä Berengar keskeyttää jälleen kerran tutkimukset ja pystyy huomaamattomasti viemään Venantiuksen pöydällä olevan kirjan ja sen päällä olevat lasit. Berengarin paetessa pääsalista taivas on täysin musta, mutta rakennus ja tie näkyvät valaistuksen avulla selkeästi.

Kolmantena päivänä William ja Adso menevät toistamiseen kirjoitussaliin. Tällä kertaa sali kuvataan oikealta puolelta yläkulmasta, jonka oikealla seinällä näkyy tummasta puusta tehtyjä kaappeja. Kameraa siirtyy nopeasti vasemmalle, jolloin havaitaan, että kirjoitushuone on tyhjä. Adso huomaa kirjaston oven olevan auki, ja parivaljakko yrittää kiirehtien päästää sisään vain huomatakseen, että ovesta ilmestyy Malachias, joka ei suostuu millään tavoin päästämään heitä kirjastoon.

William tietää, että Adelmo oli joutunut tekemään palveluksen Berengarille saadakseen kirjan. Adelmo kärsi sen johdosta tunnontuskista. William päätteli myös, että Adelmo oli jättänyt salasalla varustetun viestin kirjan sijainnista Venantiukselle, joka puolestaan kävi hakemassa samaisen kirjan kirjastosta. Kirja löytyi tuolloin vielä, ristikko-ovella varustetusta kaapista. Hyllyssä olevat kirjat on pinottu päällekkäin, mikä oli tyypillistä keskiajalla. Kohtauksessa Venantius tutkii kirjoja kynttilänvalossa. Myöhemmin kirjoitussalissa Venantius alkoi tehdä kuolemaa, kun hän yritti tehdä muistinpanoja. William tajusi, että kuoleman aiheuttajana oli salaperäinen kirja. Ainoa häneltä jäänyt vihje oli Williamin löytämä paperilappu, jossa oli salakirjoituksella kirjoitettu viesti.

William järkeili, että kirjastoon oli oltava toinen reitti. Hän pani merkille kirkossa, että Malachias ilmaantui paikan päälle pääoven sijaan salaluukusta, joka vei suoraan hänen omaan paikkaansa. Campbell ja Pryce (2013, 78) sanovat, että innoittajana on ollut myös ollut St Gallenin rakennussuunnitelma, jossa niin ikään oli salakäytävä, joka olisi kulkenut kryptasta kirjastoon.

Myöhemmin William ja tämän oppipoika menevät kirkkoon ottaakseen selvää salareitin sijainnista. Ilmenee, että kryptan lähellä on alttari ja kaikkein pelottavimman luurangon silmäkuoppia painamalla se liikkuu. Alttarin uumenista paljastuu salakäytävä kirjastoon. William ymmärtää seurata rottia, sillä niillä on luontainen taipumus löytää oikea reitti ravinnon eli pergamentin luo. Lopulta mestari ja oppipoika ilmaantuvat lattiasta olevasta luukusta kirjastoon, jonka valaistus on niukka. Pimeästä tilasta pystyy erottamaan luukun lähellä olevan kirjapinon, ja lyhdyn valon ilmestyessä tilassa näkyvät lukuisat kirjapinot ja lukuteline. Kammio on rakennettu kivistä, joka on lyhdystä tulevan valon seurauksena värjäytynyt kellertäväksi. Kammiota kannattelevat holvipylväät ja taustalla näkyy ristikko-ovilla varustettuja kaappeja, joiden uumenissa on kirjoja. Kohtauksessa kuuluu myös musiikki, joka kuulostaa toiveikkaalta. Kammion kaappien ja ovien yläosa on puolilympyräinen. Ovien yläpuolella on auki oleva, kivistä kaiverrettu, pergamenttikäärö. Ovesta näkyvät ylöspäin menevät rappuset. Kammiossa on useampi ovi, joista näkyvillä olevat rappuset vievät joko ylös- tai alaspäin. Valaistus kohdistuu kirjoihin, oviin ja rappusiin, jotka erottuvat selkeinä muusta

tilasta. Välillä tiloja valaistaan lyhdyn avulla. Seuraavia tiloja ei näytetä niin tarkkaan, ja katsoja huomaa korkeintaan siellä olevat kirjat.

Annaud (1986) kertoi, että elokuvaa varten kirjastotiloja oli tehty vain kolme. Kirjojen oikean sijainnin muistaminen oli tärkeää, silloin kun kuvattiin useampaa kuin kolmea tilaa. Lavasteista rakennettujen kirjastotilojen tila oli hyvin pieni, minkä seurauksena tilassa kuvaaminen oli suuri haaste. Tämän lisäksi kolmen kirjastotilan oli muodostettava useammasta tilasta muodostuva labyrintti.

Kirjastotilassa William kurkkii ensin kaappeihin. Niissä näkyy sekä koodeksi-kirjoja että rullalla olevia pergamenttikääröjä. Campbell ja Pryce väittävät, että keskiajan kirjaston historia alkoi vasta 1200-luvun loppupuolella ja, että niistä on romantisoitu mielikuva, mikä on ristiriidassa todellisuuden kanssa. Näkökantaan on vaikuttanut myös kirjallisuus, joka on antanut vääräläisen mielikuvan keskiaikaisesta kirjastosta. Keski-aikaan erikoistunut Econ luoma kirjasto antaa parhaimman kuvan sen aikaisesta kirjastosta. (2013, 74.) Adso vuorostaan jää tutkimaan pöydällä oleva kirja. Tilan tutkimisen jälkeen William alkaa selailemaan pöydällä olevia kirjoja. Annaud (1986) kommentoi, että kirjoissa oli varustettu lukko, jotteivat jysijät ja hyönteiset olisi tuhonneet kirjan sivuja.

Dominikaaniluostarilla on halussaan suurin kirjasto Kristikunnassa, joka oli keskiajalla käytetty nimi Euroopasta, eikä William pysty ymmärtämään, miksi luostari epäi ihmisiltä pääsyn kirjastoon. Campbell ja Pryce (2013, 78) kertovat, että kirjojen määräksi olisi laskettu 85 000. Sorbonnella, Ranskassa sijaitsevalla luostarilla oli vuonna 1338 Euroopan paras kirjasto, jonka kokoelma sisälsi 1 728 teosta, joista 338 oli neuvotteluasiakirjoja ja 300 oli kirjattu kadonneeksi. Tyypillisesti luostareilla oli 50–500 teosta. Syynä kokoelmien vähäiseen määrään olivat huoneiden pienet tilat. Kirjat olivat sen lisäksi kalliit pergamentin takia valmistaa, mistä johtuu pieni lukumäärä. (Sama, 78–79.)

KUVA 3. Adso etsii reittiä labyrintistä. Toisin kuin romaanissa, hän eksyy portaissa, jotka muistuttavat Piranesin ja Escherin portaita. (Baumann, & Sahihi 1986, 21)

Seuraavassa kohtauksessa kamera siirtyy portaikkoon, jossa havaitaan Adson lisäksi sikin sokin olevia rappuja, jotka näyttävät olevan kammioiden tavoin labyrinttimaisia. Paikan sokkeloisuuden tarkoituksena on saada katsoja samaan hämmennyksen tilaan kuin Adso, joista kumpikaan ei tiedä oikeaa reittiä. Rapputilaa ei näy kovin paljon eikä katsoja näe, mihin ne johtavat. Adson käyttämän lyhdyn lisäksi näkyy vasemmasta yläkulmasta tuleva valaistus, jossa nähdään portaikko. Portaiden kuvaaminen oli haaste, sillä kaikki kirjastotilat oli rakennettu samalle kerrokselle. Annaud (1986) sanoo, että katsojilta tuli paljon kritiikkiä rappusista, sillä niihin ei ollut käytetty mitään sen aikaista mallia. Portaiden malleina on käytetty Piranesin etsauksia, jotka ovat peräisin 1700-luvulta ja Escherin litografioita, jotka ovat 1900-luvulta (The M.C. Escher Company B.V. 2017; The Metropolitan Museum of Art 2017, viitattu 19.11.2017). Realistiseen motivaation nojateen Annaud oli rappusia lukuun ottamatta muuten onnistunut erittäin hyvin luomaan sen aikaisen kirjastotilan ja kirjoitusalin, joista toinen oli tehty lavasteista ja toinen oli aidossa keskiaikaisessa rakennuksessa kuvattu.

Yhdessä otoksessa Adsoa kuvataan alakulmasta, jossa hän huhuilee oven suusta mestariaan. Tilassa ääni kuuluu kaikuina. Valaistus heijastuu himmeästi Adsoon ja oveen. Seuraavassa otoksessa kuvataan kiertävällä kamera-ajolla kattoa, joka on Adson lyhdyn heijastama. Syynä ovat katosta kuuluvat jalan askelen äänet, joiden Adso ensin luulee olevan Williamin. Tämä puolestaan sanoo olevansa paikoillaan, mistä voidaan päätellä, että tilassa on oltava kolmaskin henkilö, minkä kaksikkokin tajuaa. Lopulta kamera näyttää Williamin, joka hetken kuluttua siirtyy myös rappusiin. Adson kerrottua olevansa eksykissä William oivaltaa kirjastotilan olevan labyrintti ja hän neuvoo oppipoikaansa kääntymään aina vasemmalle. Adso käyttää apunaan lankaa, jonka hän katkaisee

neuleesta tehdystä asustaan. Yläkulmasta kuvattuna raput näkyvät selkeinä. Kaikkein huomionherttävin piirre portaikossa on kamerasta päin lähtevä Adson johtolanka.

Lopulta Adso huomaa vastakkaisessa päädyssä olevan valon. Samassa tilassa huomataan muuten pimeänä olevasta kammioista tuleva valaistus, joka tulee pöydän varjoista päätelleen huoneen kaakkoisosasta. Adson kuvaamisessa hyödynnetään myös lyhdyn valoa. William kysyy, kuinka monta kertaa lyhty nousee, johon Adso vastaa, että kolme. Lyhdyn pitelijäksi paljastuu William, mistä Adso huojentuu, ja hän lähtee kulkemaan kohti mestariaan. Matkan aikana Adso pelästyy omaa peilikuvaansa, jota hän luuli aluksi toiseksi henkilöksi. Keskiajalla peilit olivat hyvin harvinaisia, eivätkä ihmiset välttämättä tienneet, miltä he näyttivät. Peili on kullanvärinen, ja se on tehty useammasta osasta.

Tilassa on valitettavasti myös loukkuja, joihin pudotessaan saattaa päästää hengestään. William laukaisee vahingossa loukun lähtiessä tutkimaan peiliä tarkemmin ja vaaran hetkelläkin William näyttää olevan enemmän huolissaan loukkuun putoilevista kirjoista kuin omasta hengestään. Elokuvasa loukusta näkyvä tuli on erikoistehoste.

Kolmannessa kammiossa huomataan ensimmäiseksi ovien molemmilla puolilla olevat pienet ihmispatsaat, jotka näyttävät joko keskittyvän rukoukseen tai mietiskelyyn. Niiden välissä eli oviaukon yläpuolella on avoin kääre, johon on kaiverrettu latinankielinen teksti. Tila on muihin kammioihin verrattuna huomattavasti tyhjempi, ja taustalla ei näy kuin kirjatelineitä ja ristikko-ovilla varustettuja hyllyjä. Venantiuksen jättämästä salaviestistä William yrittää selvittää, miten salaavesta päästäisiin sisälle. Sillä väliin Adso laittaa kirjoja takaisin pöydälle. Ilmenee, että peilioven yläpuolella oleva kirjoitus on olennainen ratkaisun selvittämiseksi. Aluksi William yrittää saada kiskomalla ja vetämällä ovea aukeamaan, mikä ei toimi. Lopulta Williamin ja Adson on poistuttava tilasta, jotta heidän poissaoloaan ei huomattaisi.

Kirjastotilan mystisyyttä on korostettu valon ja varjojen eri keinoilla. Tilassa kuuluva musiikki on muuttunut uhkaavaksi, mikä on omiaan tehostamaan paikan tunnelmaa. Williamilla ja Adsolla on käytössä lyhdyt, jotka valaisevat heidän kasvojensa lisäksi osan tilasta. Yleisesti kirjaston tilat ovat varjojen peittämät, jotta katsoja pystyy erottaman rappuset tai osan kirjastotilasta.

Samaan aikaan kamera näyttää kirjaston ulkotilaa, jossa inkvisiittori on saapunut luostariin, ja hie-
man tätä myöhemmin saapuu kardinaali vaunuissa ja sotilaidensa saattamina. Kardinaalin vaunu-
jen takana näkyy jälleen kerran luostari, joka on sinisen yötaivaan reunustama. Lavastuksesta kat-
soja pystyy päättämään, että William ja Adso ovat ehtineet olla kirjastossa muutaman tunnin.

Williamia uhkaa inkvisiittorin toimesta pidätys, mutta kirkossa syntyneen kaaoksen seurauksena
William oppipoikineen pääsee pakenemaan salakäytävää pitkin kirjastoon. Kirjasto on valaistu hy-
vin niukasti. Valaistuksen lisäksi näytetään luonnollisesti lyhdyn valo, joka antaa lämpimän sävyn
tilaan. Tiloja näytetään viimeisellä kerralla pikaisesti ja osittain, koska Williamilla ja Adsolla on vii-
meinen mahdollisuus päästä salaiseen tilaan, jonka pääsyn vaaditaan salasana.

Päivä on päättymässä ja kuvassa nähdään lähes koko luostari, jonka oikealla puolella on kirkko ja
kuvassa vasemmalla taustalla näkyy päärakennus, joka on auringonlaskun valaisema. Tämä voi-
daan pitää vertauskuvana sille, että kirjaston aikakausi on päättymässä. Edessä huomataan muita
rakennuksia, jotka ovat varjon peittäminä. Seuraavassa kuvaotoksessa päärakennus on varjoissa
ja aurinko on ehtinyt laskea.

Kirjastotilassa näytetään ensimmäisenä peiliovi, jonka tiloihin Williamin ja Adson on päästävä. Il-
menee, että peilin yläpuolella oleva kirjoitus on latinaa ja neljäs sana on "*quatuor*", josta Q- ja R-
kirjaimia painaessa yhtäikaa ovi vihdoin avautuu. Ylös tilaan johtavat rappuset, joita kuvataan nä-
kökulmaotoksella, silloin kun kaksikko saapuu tilaan. Tila on valaistu hämärästi ja ensimmäisenä
näkyy huoneen keskellä hahmo, joka osoittautuu Jorgeksi, sokeaksi kirjastonhoitajaksi. Jorgen ta-
kana näkyy kirjapinoja, pergamenttikääröjä ja kaappi, joka on täynnä kirjoja. Jorgea vastapäätä
huomataan kirjoapinoja avoimissa hyllyissä, jotka ovat seinässä kiinni. Paikka pursuaa kirjoista.
Jorgen motiivina oli saada tiede tuhottua ja sen yhteydessä nauru. Hänelle pelko ja Jumalaan us-
kominen ovat tärkeimpiä kuin tiedon säilyttäminen yhteisen hyvän vuoksi.

Lopulta Jorge antaa Williamille salaperäisen kirjan, joka on Aristoteleen kirjoittama ja jota William
on etsinyt kauan. Kirjaa on käsitelty voimakkailla myrkyillä, jonka vaikutus on kuin skorpionin pistos.
Kamera keskittyy kuvamaan kirjaa ja tilassa on käytetty valaistusta, jotta saataisiin selkeä näkymä
siitä. Kirjan yläkulmissa näkyy vihreätä myrkyä, ja sokeana Jorge kuvittelee ensin, että William
tulee pian kuolemaan myrkyn vaikutuksesta. Tällä on kuitenkin hanskat käsissä, ja asian kuultuaan
Jorge pakenee paikalta yrittäen samalla saada sekä Williamin että Adson loukkuun sulkemalla

oven. Tämä avautuu vain ulkoapäin ja tilaan jäätyään muuta ulospääsyä ei ole. Adso onnistuu saamaan jalan oven väliin, mitä kamera kuvaa lähikuvana.

Jorge tietää reitin näkemättä, sillä hän on kulkenut tilassa vuosikymmenet. Williamille ja Adsolle reitin löytäminen on haasteellisempaa, mutta William osaa käyttää päättelykykyään. Tiukan budjetin johdosta luostari kuvataan ulkoapäin joka kerta samasta kulmasta, eikä kuvausryhmällä ollut käytössään kamera-ajoa, jonka seurauksena he joutuivat oikean valaistuksen saamiksi kuvaamaan yhdestä kulmasta. Väliillä kamera siirtyy kirjastotilaan, jossa William oppipoikineen kulkee rappusissa yrittäen löytää sen sokkeloisista tiloista Jorge, josta kuuluu vain tämän puhe. Lopulta kaksikko löytää Jorgen syömässä kirjan sivuista revittyjä myrkyntäyteisiä suikaleita. Valitettavasti Adso ei osaa olla erityisen varovainen tulen kanssa, ja Jorge sokeudestaan huolimatta käyttää sitä hyväkseen. Lamppu singahtaa kääroihin, jotka syttyvät heti palamaan. William yrittää ensin saada tulen sammumaan, jotta se ei leviäisi. Tavoite epäonnistuu, ja he joutuvat pakenemaan. Sillä välin Jorge on onnistunut sytyttämään toisen kammion ja samalla itsensä tuleen. Tämän seurauksena Jorge juoksee soihtuna portaita pitkin, ja viimeisessä kohtauksessa hänet nähdään kuolleen.

Sillä väliin ulkona olevat munkit ovat huomanneet päärakennuksessa tulipalon, ja sen seurauksena he pyrkivät sammuttamaan. Lopulta rakennuksen nähdään sekä yleiskuvana että kokokuvana palavan kokonaan, mutta kukaan munkeista ei pääse sisään tulta sammuttamaan, sillä ovi on salvattu sisäpuolelta. Viimeisessä kohtauksessa näkyy kirjastorakennuksesta tuleva savuverho.

4.3 The Breakfast Club

The Breakfast Club (1985) on koulukirjastoon sijoittuva draamakomediaeelokuva, jossa viisi, täysin eri taustoista tullutta, nuorta joutuu suorittamaan koko lauantapäivän jälki-istuntoa. Aluksi toisilleen tuntemattomat nuoret eivät puhu juuri lainkaan, mutta päivän edetessä viisikko alkaa kertoa omista henkilökohtaisista asioistaan ja mielipiteistään. Elokuvasa keskitytään koulu yhteisön luomiin stereotypioihin, joista käy ilmi, että stereotypiaan määritelty nuori on paljon muutakin kuin mitä ensivaikutelma antaa ymmärtää.

Elokuvasa esitetty koulukirjasto on väriiltään hyvin neutraali, ja tilana se on melko suuri. Tilassa olevat puiset pöydät vievät melko suuren osan tilasta ja ne on järjestetty luokkahuoneen tavoin riveihin. Pöytien takana on abstraktinen kivipatsas. Taustalla näkyy karttapalloja ja karttakirjoille ja

kartoille tarkoitettu laatikosto. Oikealla näkyy sohvia ja tuoleja. Taaempänä vasemmalla on kirjakärryt ja aivan tilan takaosassa on kirjahyllyjä ja ilmoitustaulu. Kirjahyllyjä on myös kirjastotilan vasemmalla seinämällä ja ylemmällä tasolla, jonne pääsee portaita pitkiin. Tilan vasemmalla tasanteella on myös mikrotietokoneita ja kortistolaatikosto. Jokaisen seinää vasteen olevan hyllyn, laitteen ja laatikoston yläpuolella on kyltti, josta käy ilmi hyllyn sisältö. Tilan lamput ovat kirkkaat ja niiden väri on sinertävä. Elokuvasssa käytetty valaistus on kirkasta, joten varjoja ei juuri näy. Aivan tilan edessä vasemmalla puolella on lainaus- ja palautustiski. Tilaa kuvataan oikealta puolelta yläkulmasta, sillä tilassa olevat pöydät ovat kaikkein alimmalla tasolla. Imdb:n 2017 (viitattu 2.10.2017) mukaan kirjastotila on rakennettu koulun liikuntasaliin, koska koulun oma kirjasto oli aivan liian pieni kuvauspaikaksi. Jos otetaan huomioon realistinen motivaatio, niin kirjastotila näytti hyvin todelliselta, sillä siellä muun muassa on sen aikaiset tietokoneet. Tietokoneiden lisäksi tilasta löytyy kortistolaatikosto, joka oli vielä käytössä 1980-luvulla.

Koulukirjastoon saapuu Bender, joka tunnetaan varsinaisena pahana poikana ja ongelmatapauksena koulussa. Hänen yhteydessä näkyy lainaustiski, jonka pöydällä on myytävänä tuotteita. Tiskin takana seinällä on kopiointihinnasto. Tiskin viereisellä puisella seinällä on kirjastoon liittyvä juliste ja sen alapuolella on lehtisiä ja esitteitä. Otos siirtyy kuvaamaan yläkulmasta kirjastotilan vasempaan takaosaan. Tilassa, jossa on tarjolla lähdekirjallisuutta, on kirjahyllyjä, istuimia ja pöytä. Tilan oikealla puolella, lainaustiskin takana on hylly tavaroineen ja seinällä on joukko kunniakirjoja sekä iloisilla väreillä Library-sana.

Koulukirjastossa on myös hyvin hiljaista, ja ainoat äänet ovat kävelemisestä kuuluvat askelet, vaatteiden kahinat ja tuolien siirtelyt. Oppilaat viestivät puhumisen sijasta elekielellä, jossa kysytään toiselta vapaana olevaa paikka tai häädetään toinen istumapaikalta. Istumajärjestyksellä on oppilaiden keskuudessa yleensä merkitystä, mikä näkyy myös elokuvassa.

KUVA 4. *The Breakfast Club* (Hughes 1985)

Lopulta tilaan saapuu koulun rehtori, joka onnittelee kaikkia saapumisesta jälki-istuntoon ajoissa. Kamera siirtyy rehtorista kokokuvaan, jossa näkyy kaikki. Aluksi Claire yrittää puhua itsensä pois tilanteesta, mitä rehtori ei edes huomioi. Rehtori antaa joukon kieltoja, joiden aikana ei saa puhua, siirtyä paikaltaan tai edes nukkua. Tehtäväksi rehtori antaa kirjoittaa esseeseen, jossa tulisi kertoa omasta näkemyksestään itsestään. Kamera kuvaa tilannetta näyttämällä otoksina puolikuvia oppilaista. Aluksi kukaan ei Allisionia lukuun ottamatta tee mitään. Allison saa erikummallisella toiminnallaan toisten huomioon, mihin Benderin on heitettävä kommentti. Jopa työhuoneessaan olevan rehtorin on vilkaistava puheen takia kirjastotilaan. Elokuvan edetessä katsojaa huomaa, että rehtori ei paljon välitä jälki-istunnon valvomisesta, vaan hän päätyy sen sijaan kulkemaan koulun käytävillä.

Joillakin oppilailla on valta-asema toiseen oppilaaseen, mikä näkyy myös heidän käytöksessä. Tämä näytetään Benderin ja Brianin välisessä toiminnassa. Jonkin ajan kuluttua nuoret alkavat Allisionia lukuun ottamatta keskustelemaan ja arvostelemaan toisten ja varsinkin Benderin tekemiä, joka vuorostaan provosoi kysymällä muiden seurusteluasioista. Riitaisesta alkutunnelmasta huolimatta elokuva esittää kirjaston myös tilana, jossa voidaan puhua eri aiheista, jotka kiinnostavat heitä. Tässä tapauksessa oppilaiden puheenaiheena on koulussa olevat kerhot, jotka liittyvät heidän mielenkiinnon piirinsä. Kirjastossa voi myös esittää avoimesti mielipiteitään, minkä Bender tekee. Häntä eivät esimerkiksi kiinnosta koulussa olevat kerhot. Otoksissa nähdään myös, että Allisonia vastapäätä on tietokoneita. Bender ei tyydy jäämään paikoilleen vaan päätyy istumaan kaikeelle.

Bender on ainoa, joka aiheuttaa ongelmia kirjaston tilassa. Hän saa päähänsä poistaa salvan kirjaston ovesta, jonka johdosta se ei pysy auki. Muut tilassa olevat oppilaat toivovat sääntöjen noudattamista, minkä johdosta he käskevät Benderin laittamaan salvan takaisin oveen. Oppilaiden metelöinti on niin kovaa, että rehtorikin kuulee sen ja tämä saapuu ärtyneenä paikan päälle. Kohtauksessa huomataan, että kirjastotilaa kuvataan ensin ulkopuolelta, jossa näkyvät aukioloajat. Oppilaat eivät kuitenkaan ilmianna Benderiä rehtorille, joka vaatii saada tietää, että miksi ovi on kiinni. Vaikka hänellä on auktoriteettia, niin oppilaat eivät arvosta häntä. Kirjasto halutaan esittää avoimena ja turvallisena paikkana, mikä näkyy toimintana ja dialogina. Kohtauksessa näkyy myös komiikka silloin, kun rehtori yrittää saada oven pysymään auki eri keinoilla. Samaan aikaan Bender viisastelee paloturvallisuudesta ja hätäuloskäynnistä.

Elokuvassa kirjasto mielletään ikäväksi rangaistuspaikaksi, jossa ei saa tehdä mitään. Tylsää tunnelmaa korostaa musiikki. Tilassa oppilaat yrittävät pitkästyneinä saada ajan kulumaan, mikä ei paljon eroa tavallisesta koulupäivästä. Lopulta kaikki ovat nukahtaneet, mistä tilaan tullut rehtori hermostuu.

Oppilaiden suhtautuminen kirjastoon ja siellä olevaan aineistoon ilmenee eri tavoin. Tämä ilmenee henkilöiden käytöksensä ja puheena. Bender ei ilmiselvästi kunnioita kirjaston omaisuutta, ja sen hän osoittaa repimällä Molieren kirjaa, jonka hän hetken kuluttua heittää menemään ja rupeaa sen sijaan sekoittamaan kortistolaatikon sisällön täysin. Brian ja Claire tunnustavat pitävänsä Molieren tuotoksesta. Kirjasto esitetään myös paikkana, jossa avaudutaan henkilökohtaisista ongelmistaan. Esimerkiksi Clairen ja Andrewin kotiolot ja suhde vanhempiin eivät ole parhaat mahdolliset. Brian puolestaan yrittää miellyttää vanhempiaan arvosanoillaan. Kirjasto osoittautuu myös paikaksi, jossa ollaan valmiita puolustamaan toista. Toiminta voi myös aiheuttaa vahinkoa kirjaston omaisuudelle, jos riitaa ei osata ratkaista puhumalla. Tämä näkyy Andrewin toiminnassa. Hän ei pidä Benderin sopimattomasta tavasta kohdella Clairea, minkä johdosta hän haastaa Benderin painioteluun. Kyseinen toiminta ei kuitenkaan osoittaudu hyväksi ratkaisuksi, ja Bender ei suostu olemaan häviäjän roolissa. Sen johdosta Bender alkaa uhkailemaan Andrewia teräaseella. Hän ei kuitenkaan toteuta uhkaustaan vaan tyytyy tarvelemään kirjaston pöydän teräaseellaan.

Ruokailu kirjastotilassa oli vielä poikkeuksellinen ilmiö 1980-luvulla. Rehtorin ilmoitus asiasta aiheutti hämmennystä, ja Andrewin toiminnasta ja puheesta paljastuu, että kahvila olisi parempi paikka ruokailuun. Oppilaat saivat kuitenkin suostuteltua rehtorin hankkimaan juotavaa.

Mise-en-scènesä kirjastotila toimii yhdistävänä tekijänä henkilöiden toiminnalle. Koulukirjasto toimii jälki-istunnon suorittamiseen lisäksi paikkana, jossa voi tavata sellaisia ihmisiä, joilla on tietämystä jostain aihepiiristä. Heidän kauttaan voi oppia uusia asioita, joita ei esimerkiksi löydy kirjoista. Lounasta odotellessa Bender, Claire ja Brian ovat siirtyneet kirjaston keskiosaan, jossa he puhuvat seksistä. Aihe on Clairelle arkaluontoinen. Bender vuorostaan on hyvin avoin ja hallitsee aiheen täysin. Brian puolestaan yrittää valehdella seksuaalisista kokemuksistaan. Hän ei valitettavasti tunne Benderin käyttämää termiä, jossa puhutaan neitsyyden menettämisestä.

Kirjasto esitetään myös toiminnallisena paikkana, jossa voidaan pitää esityksiä. Koulukirjastossa kyseinen toiminta osoittautuu kuitenkin muita loukkaavaksi. Lounashetkellä Bender on päättänyt tehdä pilkkaa Brianista antamalla esityksen muodossa mallin tämän perhe-elämästä. Andrewia

esitys ei naurata ja hän vaatii saada tietää Benderin kotioloista. Tämä näyttää esimerkin, jota Andrew usko. Bender suuttuu asiasta, ja sen hän osoittaa muun muassa viskomalla kirjoja ja kiipeämällä ylätasanteelle. Kamera kuvaa Benderin touhuja kokokuvassa.

Bender on päätenyt luvattomasta oleskelusta liikuntasalissa kirjaston varastoon. Oppilaiden ja rehtorin kanssakäymisessä näkyy kiistaton komiikka. Hän päätty monen mutkan kautta kirjaston tiloihin, jossa hän piiloutuu pöydän alle. Muut päättävät olla kertomatta asiasta rehtorille, ja samanaikaisesti he aiheuttavat tahallisesti meteliä, jotta pöydän alla piileskelevä Bender ei paljastuisi. Rehtorin uhkailu ei tehoa oppilaihin ja rehtorin housun vyötäröön jäänyt vessapaperi saa aikaan vain huvittuneen reaktion heissä.

Huumeiden laiton käyttö kirjastotilassa esiintyy myös elokuvassa. Oppilaat päättävät Allisonia lukuun ottamatta polttaa kirjaston tilassa marihuanaa. Polttamista korostaa aluksi rauhallisen oloinen kantrimusiikki, joka kuvaa sitä, että sohvalta istuvat Claire, Brian ja Bender ovat jo marihuanaan vaikutuksen alaisina. Andrewiin marihuanaalla on päinvastainen vaikutus, jota tehostaa rokkimusiikki. Andrew on siirtynyt kirjaston ylätasanteelle, jossa hän tekee voltteja ja rikkoo jopa oven ikkunan. Ylätasanteella erotetaan kirjahyllyjen lisäksi Yhdysvaltain osavaltioiden lippuja. Hyllyjen yläosissa ja väleissä nähdään niiden sisältö muun muassa luokituksina. Näiden lisäksi ylätasanteella on ilmoitustaulu sekä henkilökunnan esiin laittamat kirjat.

Kirjastotila voi myös olla paikka, jossa tutustutaan muihin ja siihen mitä tavaraa he kantavat mukanaan. Sen yhteydessä käy ilmi, että Allison on kleptomaanikko, jolla on taipumusta varastamiseen. Bender ja Claire tivaavat toisiltaan tavaroidensa tarkoituksiperästä ja Andrew ihmettelee Brianin surkeaa yritystä väärentää henkilötietojaan. Kukaan ei ole halukas näkemään Allisonin laukun sisältöä, mutta hän päättää näyttää muille tavaramäärän, jota hän kanniskelee mukanaan. Allison paljastaa, että hänen kotiolonsa ovat kurjat, mutta samalla hän ei suostu antamaan vastausta.

Ryhmäterapiatilaisuuden järjestäminen kirjastotilassa voi olla kannustavampi paikka ongelmista puhumiseen. Kohtauksessa nuoret istuvat lattialla, ja kamera kuvaa heitä samalta tasolta. Taustalla näkyy koulukirjastotila patsaineen ja hiljaisine tiloineen. Brian ja Andrew paljastavat, miksi he saivat jälki-istuntoa. Allison paljastuu patologiseksi valehtelijaksi, joka ei edes saanut jälki-istuntoa. Tilaisuudessa puhutaan myös seksistä, mikä on vaikea aihe Clairelle. Kirjastossa ollaan myös valmiita puolustamaan itseä ja toisia. Bender vähättelee Clairea tämän ainutlaatuisesta taidosta huolimatta,

mistä muut suuttuvat. Syynä on Benderin tuntema kateus Clairea kohtaan. Clairen ongelmana on oman imagon ylläpitäminen, jolloin hän ei voi olla oma itsensä.

Elokuvassa annetaan myös positiivinen kuva kirjastosta, jonka tiloissa voi pitää hauskaa. 80-luvulla kirjasto miellettiin vielä hiljaiseksi tilaksi, mutta kyseisessä koulukirjastossa pidetään ääntä. Nuoret ovat päättäneet keventää ilmapiiriä soittamalla musiikkia ja tanssimalla. He ovat oppineet tulemaan toimeen erilaisista taustoista huolimatta. Johnstonin (2015,120) mukaan kirjasto on aina ollut sosiiaalinen kohtauspaikka erilaisille ihmisille. Nuoret päättävät kuitenkin, että rehtorille on turha kertoa itsestään mitään, sillä tämän näkemys heistä ei tule muuttuman esseestä huolimatta. Asiaa korostaa otos, jossa rehtori lukee kirjaston tilassa oppilaiden kirjoittamaa esseetä. Oppilaat tietävät, että rehtori tulee aina näkemään heidät, nörttinä, urheilijana, friikkinä, prinsessana ja rikollisena.

4.4 Harry Potter -sarja

Harry Potter on koko perheelle tarkoitettu seikkailuelokuva ja se kertoo nuoresta Harry-nimisestä pojasta, joka saa tietää olevansa velho. Harryn matka vie Tylypahkaan, velhoille ja noidille tarkoitettuun oppilaitokseen. Hän saa myös tietää olevansa kuuluisa, sillä hän on päihittänyt, velhoista kaikkein pahimman, Voldemortin. Vaikka Harryn tie velhoksi on aiottua haasteellisempi, niin hän pystyy voittamaan vaikeudet ystäviensä avulla.

Harry Potter ja viisasten kivessä (2001) käy ilmi, että tietyn kirjan etsiminen kirjastosta voi olla haastavaa, jos haetun teoksen tarkkaa hyllypaikkaa ei tiedetä. Hermionekin oli aluksi etsinyt viisasten kivistä kertovaa kirjaa väärästä paikasta, mitä hän harmitteli Harrylle ja Ronille. Hermionen löytämä kirja on kooltaan iso ja melko painava. Teos on kirjoitettu käsin, ja sisältöön on liitetty muun muassa metallisia osia. Hermione saa selville, että viisasten kiven omistaja on Nicolas Flamel ja kuinka hän on saavuttanut kiven avulla kuolemattomuuden. Kolmikko istuu pöydän äärellä lukiessa kirjoja ja heidän molemmilla puolillaan on kirjahyllyjä. Kirjahyllyissä olevat kirjat ovat nahkantiset ja paksut.

Taustalla oleva kirjastotila edustaa goottilaista tyyliä. Tilan päädyssä on myös suurikokoinen ikkuna. Tilassa oleva valaistus on kirkasta. Kirjastossa on myös muita oppilaita ja yksi heistä istuu samalla pöydällä kuin kolmikko. Kirjastotilassa on hiljaista ja kolmikko on ainoa ääntä pitävä ryhmä. Kamera kuvaa heitä enimmäkseen puolikuvina monesta eri kulmasta.

Päiväkohtauksessa oleva tila on myös kuvattu Art End's -kirjastossa, joka oli Bodleyn rahoittama ja joka valmistui vuonna 1612. Tilassa on alusta lähtien ollut kirjahyllyt. Kyseinen hyllyjärjestys on myös yksi Euroopan ensimmäisiä, joka on säilynyt sellaisenaan tähän päivään asti. Arts Ends librarysta löytyy pääasiassa taiteeseen liittyvää kirjallisuutta. Tyyliiltään kirjasto edustaa goottilaista tyyliä ja tilan jokaisessa keskiosan päädyssä on ikkuna. (Campbell & Pryce 2013, 128, 133.)

Tylypahkan kirjastoon mennään myös yöllä luvatta, jossa motiivina on saada tietoa kielletyllä osastolla olevasta kirjasta. Yöllä Harry menee salaa kirjastoon, joka esitetään pimeänä ja tyhjillään olevana tilana. Pelottavaa tunnelmaa lisää myös musiikki. Harryn aikomuksena on saada tietoa Nicolas Flamelista, jolla on hallussaan viisasten kivet. Nicolas Flamelista kertova kirja on kiellettyjen kirjojen osastolla, jonne kellään ei ole pääsyä. Kielletyn osaston ovelta ei ole mitään lukkoa, joten sinne pääsee kuka vain.

Harryllä on mukanaan näkymättömyysviittansa ja lyhty. Näkymättömyysviitan avulla on pystytty luomaan maaginen ja salaperäinen tunnelma kirjastoon. Otoksessa ei näy muuta kuin Harryn kättä pittelevä lyhty. Otoksessa on käytetty sumeaa valaistusta. Tilan ikkunoissa on vinoristikot. Hyllyjä vasten on pöytiä ja tuoleja. Tilasta pystyy juuri ja juuri erottamaan hyllyissä olevat kirjat, sillä ulkoa päin tuleva valo valaisee niitä. Kirjat on laitettu hyllyihin pystysuunnassa.

Kielletyssä tilassa olevat kirjat on aakkostettu aiheen mukaan. Harry löytää Nicolas Flamelista kertovan kirjan, ja apunaan hänellä on lyhtynsä, joka valaisee tilaa. Tilassa olevat kirjat on kiinnitetty ketjulla kiinni hyllyyn, jotta niitä ei pystyttäisi varastamaan. Menetelmällä estetään kiellettyjen kirjojen joutumista väärin käsiin. Campbell ja Pryce (2013, 133) huomauttavat, että Bodleian libraryssa kaikkein pienimmät kirjat säilytettiin hyllyn ylätasolla ristikko-ovien takana. Tilassa olevat hyllyt ovat tummaa puuta.

Harry ottaa käsiinsä kirjan ja avaa sen. Kirjan lehtien sisällöstä paljastuu huutava pää, jonka seurauksena hänen on suljettava kirja ja laitettava se kiireesti takaisin paikoilleen. Kohtaus tuntuu silti hyvin todelliselta, jossa huutava pää yhdistyy hyvin elokuvan lajityyppiin ja realistisen motivaation. Samalla Harry rikkoo toiminnallaan lyhtynsä. Harry tajuaa, että huudon kuuli myös koulun vahtimestari Filch, joka vaati kirjastossa olevan henkilön paljastavan itsensä. Kamera näyttää kirjastotilassa olevaa ikkunamaalausta ja tilassa erottuu myös hyllyn päädyn vierellä oleva suurehko kart-

tapallo. Kamera kuvaa vuorollaan Harrya ja kirjaston tilaan saapunutta Filchiä, jolla on Harryn tavoin lyhty. Harry päättää kuitenkin piiloutua näkymättömyysviittansa ja varmuuden vuoksi hän pyyttelee hiljaa kirjahyllyjen välissä.

Yökohtauksessa oleva kirjasto on kuvattu Duke Humfreyn kirjastossa, Oxfordissa. Kirjasto on perustettu vuonna 1480 ja tuolloin se toimi lukutelinekirjastona. Vuonna 1556 kirjastosta poistettiin yliopiston toimesta huonekalut, ja se oli pitkään tyhjillään, kunnes vuonna 1598 se kunnostettiin Bodleyn toimeenpanosta uudestaan. Jokaisen tilassa olevan kateederin välissä oli matalalle rakennettu goottilaistyylinen ikkuna, joka takasi valaistuksen koko kirjaston tilaan. Suunta muuttui huonommaksi sen jälkeen, kun kirjastoon tuli hyllyjä. Vaikka valoa riitti pöydissä istuville, niin se ei enää valaissut koko aluetta. Sen seurauksena rakennettiin ikkunat, jotka olisivat valaisseet tilan keskiosan. Ongelma oli tilan katto, joka oli korkeudeltaan liian matala, ja sen johdosta kirjasto on yhä hämärä tila. (Campbell & Pryce 2013, 114, 117.) Campbell ja Pryce (sama, 121) mainitsevat, että kirjastoarkkitehtuuri muuttui kirjojen halpenemisen myötä, minkä seurauksena hyllytystapaa piti muuttaa.

Harry Potter ja salaisuuksien kammiossa (2002) kirjastokohtaus on kuvattu Duke Humfreyn kirjastossa. Tylypahkan koulukirjasto kuvataan valoiseksi, rauhalliseksi ja hiljaiseksi työtilaksi, jossa puhutaan kuiskaten. Oppilaat tekevät tehtäviään, ja minkä yhteydessä he käyttävät kirjaston kirjoja koulutehtäviensä lähteinä. Tehtävien kirjoittamiseen käytetään sulkakynää. Kirjastossa on myös opettajia avustamassa oppilaita. Tilassa voi istuutua kätevästi hyllyä vasten olevan pöydän ääreen, josta voi parhaimmassa tapauksessa poimia kirjan suoraan hyllystä. Pöydillä on myös lyhtylamput. Jotkut oppilaista etsivät kirjoja myös kirjakärrystä.

KUVA 5. *Harry Potter ja salaisuuksien kammio* (Columbus 2002)

Hiljaisuuden rikkoo kolmikon puhe. Kamera kuvaa ensin Hermioneta tämän näkökulmasta, jossa hän poimi kirjan hyllystä. Sen jälkeen kamera kuvaa Hermionea seurantaotoksella, jossa hän menee Harryn ja Ronin luo, jotka ovat hyllyjen välissä olevassa tilassa. Samanaikaisesti kamera lähestyy heitä kohti. Harryn ja hänen ystävien tavoitteena on päästä Luihuisten yleistiloihin, mutta siinä onnistuakseen heidän pitää muuttaa ulkomuotonsa muodonmuutosliemen avulla. Hermione tietää erään liemireseptin, mutta hän on vähän huolissaan sen onnistumisesta. Kirja näyttää sisältöään 1800-luvun teokselta, jossa on tekstin lisäksi kuvitusta. Elokuvan tavoitteena on kuvata velhoutteen liittyvää kirjallisuutta, jonka sisältöä ulkopuolinen eli jästi ei ymmärrä. Valaistuksessa on hyödynnetty ikkunasta tulevaa valoa, joka antaa luonnollisen tunnelmaan kirjastotilaan.

Harry Potter ja liekehtivä pikarissa (2005) kirjaston valaistus on hämärä. Tilaa valaisevat pöydillä olevat lamput. Lamppujen lisäksi pöydillä on kirjatelineitä, joissa on kirjoja. Kirjapinoja on myös taustalla ja välillä tilassa liitelee kirjoja paikasta toiseen. Kirjojen leijumisella on pyritty luomaan taikuuden tunnelmaa kirjastoon. Lentelevät kirjat ovat luonnollinen asia *Harry Potter* kaltaisessa fantasiamaailmassa, jossa realistinen motivaatio ja elokuvan lajityyppi yhdistyvät onnistuneesti.

Ilmapiiiri kirjastossa on vähintään kireä, sillä Harry ystävineen yrittää etsiä kirjaston kirjoista apua toiseen tehtävään, joka suoritetaan veden alla. Harry ja Ron ovat olleet kirjastossa tuntikausia, ja Harry lukee kyllästyneenä kirjaa, jonka aikana Ron on nukahtanut. Paikalle tulee myös Hermione, joka alkaa kiistelemään Harryn kanssa. Harryn ollessa skeptinen Hermione yrittää kaikin tavoin pysyä positiivisena uskoen, että he löytävät jonkin ratkaisun, mutta keskustelun keskeyttää professori Vauhkomiehi. Elokuva osoittaa, että läheisistä ystäväistä ei ole aina hyötyä ja kirjastosta löytyy aina henkilöitä, joista on yllättävän suurta apua. Vauhkomiehi kutsuma Neville mainitsee, että kidusruohosta on apua toiseen tehtävään.

Harry Potter ja puoliverinen prinssissä (2009) kirjastossa tehdään koulutehtäviä ja useimmilla on käytössä lähdekirjallisuutta. Ulkona on pimeää ja sen lisäksi siellä sataa lunta, joten valon varmistamiseksi sisätilan pöytälamput on sytytetty. Tilan valaistus on pehmeä. Kirjaston tunnelma on kodikas ja rauhallinen. Kepeää tunnelmaa korostetaan musiikilla. Kirjaston pöydille on asetettu kirjatelineitä ja sulkakyniä.

Kuudennessa elokuvassa kirjasto on muuttunut tilaksi, jossa keskustellaan ihmissuhteista ja jossa kirjat ja koulutehtävät jäävät vähempiarvoisiksi asioiksi. Harryn ja Hermionen kiistan aiheina ovat

Ron ja ihmissuhteet. Kamera seuraa heitä seurantaotoksella. Puhuessaan Hermione hyllyttää kirjoja hyllyihin, joita hän muiden tavoin on käyttänyt koulutehtäviinsä. Yksi oppilaista vilkaisee kakkoskappaletta ja kirjastossa olevat oppilaat ovat suunnilleen samaa ikäluokkaa kuin Harry ja Hermione. Hyllyttäessään Hermionen ei tarvitse nähdä paljon vaivaa, sillä kirjat lentävät itsestään omiin paikkoihinsa. Shamsian mainitsee, että hyllyjen takana seisoivat joukko ihmisiä, joilla oli käytössä vihreät käsineet ja jotka ottivat vastaan Hermionen hyllyttämät kirjat. Elokuvan muokkauksen aikana käsineet sulautuivat taustaan, minkä johdosta heidän vastaan ottamansa kirjat näyttivät leijuvan. (Viitattu 16.10.2017.)

Kirjasto osoittautuu olevan myös oiva paikka salakatseluun, mitä ikkunan luona istuva Romilda puolittain tekee. Hän ei pysty hämäämään Hermionea, sillä tämä tietää Romildan olevan ihastunut Harryyn. Romilda on myös yrittänyt saada Harryn ihastumaan häneen lemmenjuoman avulla. Harry ei ota asiaa vakavasti, mistä Hermione suuttuu.

4.5 The Day After Tomorrow

The Day After Tomorrow (2004) on yhdysvaltalainen katastrofieleokuva, jossa pohjoista pallonpuoliskoa uhkaa ennennäkemätön jäätyminen. Ilmastotieteilijä Jack Hall yrittää varoittaa muita tieteilijöitä ja poliitikkoja ilmastonmuutoksesta, jota ei valitettavasti oteta vakavasti. Samaan aikaan Jackin poika Sam on matkalla luokkakavereidensa kanssa New Yorkin osallistuakseen tietokilpailuun. Kaupunkia kohtaa historian pahin myrsky ja Sam ystävineen tajuaa jääneensä loukkuun. Jack päättää lähteä pelastusmatkalle New Yorkiin, jossa hänen poikansa on.

Ensimmäinen maininta kirjastosta tulee poliisilta, joka sanoo sen olevan lämmin ja kuiva paikka. Kirjasto on The New York Public Library, joka tunnetaan suomen kielellä New Yorkin kirjastona ja se sijaitsee Viidennellä Avenuella (Reed 1986, 35). Poliisin toteamus kirjastosta on tosi, sillä sää on myrskyisä ja kaduille on alkanut kertyä vettä. Kirjaston edessä seisoo koiransa kanssa kulkuri, joka kuulee poliisin huomautuksen. Kirjasto on harmaa kivirakennus, jota koristavat korinttilaiset pylväät. Pylväiden juurten alaosat on koristeltu kreikkalaisen tyyliin. Kirjaston tiloihin mennään portaita pitkiin. Portaiden juurilla on pari koristeellista lyhtypylvästä, ja sisäänkäynnin lähellä on kaksi lasivetriiniä. Kirjaston sisätiloihin pääsee kolmesta ovesta, joiden yläosa on kolmiomainen. Kyseisen rakennustyylin tunnettiin ja muinaisen Kreikan ajoista lähtien. Oven yläpuolella on myös pallonmuotoinen lamppu.

Mise-en-scènesä on käytetty Lucie Fournierin suunnittelema ja rakentamia lavasteita. Kirjaston ulkotila on veistetty, muovattu ja tuotettu kipsistä ja väriltään se on harmaa. (Lucie Fournier: Key Sculptor 2014, Viitattu 9.10.2017.) New Yorkin kirjaston ulkomateriaalina on käytetty helmiäisen-harmaata marmoria. Kirjaston suunnittelun yhteydessä ongelmaksi osoittautui oikeanlaisen sävyn löytyminen ja lopulta päädyttiin tuomaan Vermontin osavaltioista helmiäisenharmaan sävyistä marmoria. (Reed 1986, 15–16.) Kirjasto edustaa ranskalais-klassista tyyliä (sama, 14).

Kirjaston sisätiloihin pääsee pyöröoven kautta, joka on täysin Fournierin (Lucie Fournier: Key Sculptor 2014, viitattu 12.10.2017) suunnittelema. Elokuva kuvaa kirjaston paikkana, jonne ei saa tuoda koiria. Kiellettyjen listalla ovat eläinten lisäksi myös ruokien ja juomien tuominen tiloihin. Asia tulee ilmi, kun kulkuri on mennyt koiransa kanssa kirjaston tiloihin ja heti sisäänkäynnin yhteydessä oleva vahtimestari kääntää hänet ulos. Muut tilassa olevat ihmiset yrittävät puhelimitse saada yhteyttä läheisiinsä.

Kirjasto osoittautuu ainoaksi mahdolliseksi suojapaikaksi, silloin kun kaupunkiin osuu hyökyaalto. Ihmisten paetessa kirjastoon kulkurikin tajuaa tilaisuutensa tulleen ja hän päättää livahtaa kirjaston tiloihin. Mise-en-scènesä kirjaston ulkotila on rakennettu täysin lavasteita. Kohtauksessa on draamatiikkaa, jossa Sam ystävineen pakenee viime hetkellä kirjastoon. Heidän takanaan näkyy jättimäinen hyökyaalto ja ihmisjoukko pakenee viime hetkellä portaita pitkiin kirjaston yläkerrokseen. Pian tämän jälkeen hyökyaalto osuu kirjastoon rikkoen alemman kerroksen ikkunat. Tilan lattian materiaalina on käytetty harmaata siennaa ja tumman kermanväristä graniittia. Astor Hallin seinät ovat Vermontista tuotua marmoria. (Reed 1986, 69, 112.) Day (1986, 66) mainitsee, että Astor Hall on yksi harvoista tiloista, joka on rakennettu kokonaan marmorista. Fournier (2014, viitattu 9.10.2017) on pyrkinyt saaman lavasteista tehdyn kirjastotilan alkuperäisen kirjastotilan näköiseksi.

Hyökyaallon osuttua Viidennen Avenueen kirjastoa kuvataan lintuperspektiivistä. Muodoltaan kirjasto on suorakaiteen muotoinen ja sen sisätilat on erotettu erillisiksi osiksi. Day tarkoittaa, että kirjasto on matala, horisontaalinen rakennus. Rakennuksen tasapainon saamiseksi sisätilat on erotettu keskiosan lisäksi erillisiin siipiin. (1986, 36.) Hyökyaallon osumisen jälkeen kirjastoa kuvataan yläkulmasta, jossa nähdään, että kirjaston alemmat kerrokset ovat veden peitossa. Otoksessa näkyy kirjaston pääsisäkäynti, joka on jäänyt veden alle. Värityksen on viileän synkkä.

Kirjastossa tunnelma on huolestunut. Tilassa ihmiset ovat kerääntyneet kirjaston lukusaliin, jossa he yrittävät yhä saada yhteyttä läheisiinsä. Osa väestä katsoo ulos jättimäisistä ikkunoista. Elokuvasalissa on hyödynnetty ikkunasta tulevaa valoa, joka antaa luonnollisen valaistuksen tilaan. Lukusalin seinät ovat marmorista. Tila on jaettu pohjoiseen ja eteläiseen osaan, joita erottaa lainaus- ja palautustiski. Lukusali on tarkoituksella sijoitettu ylimpään kerrokseen, jotta katto voitaisiin rakentaa korkeaksi ja ikkunat suuriksi valon saamiseksi. (Reed 1986, 146, 148; Campbell & Pryce 2013, 252.) Kirjaston suurta tilaa on hyödynnetty kuvatessa kohtausta, ja otoksessa näkyy, että sisäänkäynnin yläosa on pyörökaaren muotoinen. Kirjaston ylätasanteen kaiteet ovat tummaa puuta ja tilassa näkyy lukematon määrä tuoleja ja pöytiä. Seinien yhteydessä on kirjahyllyjä, joissa on tuetut teräsrungot. Myös lattiat on tehty hyllyjen tapaan samasta materiaalista. Campbell ja Pryce väittävät, että tilassa on yhteensä yli 600 istumapaikkaa. (2013, 252.) Pöydillä on valaisimia, ja katosta riippuu koristeellisia lamppuja.

Tilassa käy vilinä ja osa ihmisistä tarvitsee hoitoa haavoihinsa. Elokuva näyttää, että osa kirjaston henkilökunnasta pyrkii olemaan avuksi. Vahtimestari tuo ensiapulaukun hoitoa tarvitseville. Samalla voidaan havaita, että lukusalin pöytien päädyillä on kirjateline, jossa on näytteille yksi kirja. Kyseisiä telineitä löytyy Reedin (1986, 157) mukaan useammastakin pöydästä. Telineen yhteydessä on myös kirjakärryt, joissa on kirjoja. Pöytien päällä on kirjapinoja.

Katastrofin sattuessa yhteyden saaminen matkapuhelimella voi olla vaikeaa, jolloin on keksittävä muu tapa saada yhteyttä läheisiin. Elokuva osoittaa, että kirjastosta löytyy vielä yleisöpuhelimia, jotka ovat yleisesti kadonneet katukuvasta. Sam saa tiedon kirjastonhoitajalta, jonka takana näkyy luettelokortisto, että tilassa on yleisöpuhelimia. Yleisöpuhelimet ovat toisessa kerroksessa, mutta se on veden valtaama. Sam päättää ottaa riskin, sillä hän tietää, että yleisöpuhelimissa on yhä virtaa, minkä johdosta ne toimivat vielä.

Samin puhelu vanhempien kanssa kesti kauan ja sen aikana hän olisi jo kuollut hypotermiaan. Elokuva ei noudata realistisia kaavoja ja asiasta huomauttavat elokuvan tekijätkin (2004). Kohtauksessa on minimaalinen valaistus, joka sijaitsee Samin ja puhelimen välissä. Samin seurassa on myös Laura, joka seisoo portaiden juurella taskulampun kanssa. Samia päin on suunnattu valaistus päin, jonka lähde on tulevinaan taskulampusta. Pimeydestä huolimatta voidaan huomata, että tilan katto on kaareva.

New Yorkin kirjasto esitetään paikkana, jossa säilytetään asiakkailta jääneitä vaatteita. Kirjaston varastoon on kertynyt suuri määrä vaatteita, joista tulee olemaan käyttöä salissa oleville ihmisille. Samille kuivat vaatteet ovat tarpeen ja Laura auttaa häntä. Otoksesta näkyy, että tilan etuosa on pimennossa, kun taas takaosa on ikkunoiden ansiosta valoisa. Tilan seinät ovat kermanruskeata marmoria ja ikkunat ristikkomalliset.

Yhdessä kohtauksessa kuvataan Astor Hallin eteläistä puolta. Pieni osa Astor Hallista oli lavastetta ja loput digitaalisesti tehty. Tilassa olevat ikkunat aiheuttivat elokuvan tekijöille paljon stressiä. Fournier (2014, viitattu 10.10.2017) oli käyttänyt lavasteeseen kipsin lisäksi savea ja uretaania. Tilan ensimmäinen kerros on jäänyt veden peittoon ja rapun kaiteisiin on kerääntynyt tavaraa. Vedden pinnalla kelluu myös auto, joka on iskeytynyt hyökyaallon seurauksena tilaan. Tilan ikkunoiden yläosat ovat pyörökaaren muotoiset. Astor Hallin portaiden kohdalla on poikittaiskaaret, jotka kulkevat sedimenttikaaren lävitse (Reed 1986, 68). Tilan katto ei ole täysin tasainen, vaan se on enemmän kallistuva reunoistaan. (Reed 1986, 112.) Sisätilassa käytetty valaistus on niukka. Vaikka tunnelma on hyvin synkeä ja kylmä, niin ihmiset ovat kerääntyneet nähdäkseen, mikä liikkuu kirjaston ulkopuolella. Kamera paljastaa liikkuvan kohteen olevan rahtilaiva, ja ulkotiloihin siirryttäessä havaitaan kirjaston pääsisäänkäynnin yläpuolella patsaita. Patsaiden on tarkoitus kuvata historiaa, draamaa, runoutta, uskontoa, rakkautta ja filosofiaa (Reed 1986, 48).

Sam ystävineen päättää juosta kirjaston yläkerroksen, josta he näkevät tarkemmin rahtilaivan. Kohtauksessa kuvataan joukkion menoa käytävässä. Tyyliiltään tila edustaa kreikkalais-roomalaista tyyliä. Tilassa oleva lattia on harmaata siennaa ja tummaa kermanväriä. Tilan seinät ovat ruskean ja kermanvärisen. Tilassa olevat pallonmuotoiset vaijerista roikkuvat valaisimet ovat paksusta lasista ja pronssisesta kehyksestä tehtyjä. (Reed 1986, 89.) Kohtausta kuvataan myös ulkopuolelta, josta Sam katsoo ulos ikkunasta. Hänen takanaan näkyy kirjaston käytävä.

Jotkut suosivat kirjastosta löytyvää ohjekirjaa enemmän kuin toisen henkilön apua. Tämä käytäntö näkyy Samin ystävässä Brianissa, joka yrittää rakentaa radiota, jolla saisi yhteyden. Apunaan hänellä on kirja, joka ohjeistaa radion rakentamisessa. Hän ei suostu ottamaan vastaan poliisin neuvoa siinä, että joku voisi auttaa häntä radion rakentamisessa. Lukusalissa näkyy ihmisiä nukkumassa pöytien päällä. Toiset istuvat tuoleissa lukemassa kirjoja taskulampun varassa. Sään kylmetessään ihmiset ovat laittaneet enemmän vaatetta päälle.

Lukusalin ovet ovat tummaa puuta. Oven molemmilla reunoilla on doorilaiset pylväät (Reed 1986, 145). Ovesta on näkymä kirjaston käytävään, ja sen päädyssä näkyy rintakuvapatsas. Patsaan takana oleva seinä on upotettu sitä varten. Sisäänkäynnin lähetyvillä on koristeellinen lattiavalaisin. Tilan seinät ovat käytävän tapaan ruskean ja kerman välimaastoa olevaa marmoria. Tilan reunoilla päästään rappusia pitkiin ylemmällä tasolla, ja tilan oikealla puolella näkyy sekä taulu että ilmoitustaulu seinällä.

Ulkona kulkuri huomaa koiraa kävelyttäessään, että ihmiset ovat alkaneet lähteä liikkeelle, ja hän päättää kertoa asiasta muille. Samaan aikaan lukusalissa olevat ihmiset ovat onnistuneet saamaan yhteyden sukulaisiinsa, jotka ovat aikeissa evakuoitua etelään. Samia ja tämän ystäviä lukuun ottamatta ihmiset eivät arvostaneet New Yorkin kirjastoa suojapaikkana vaan luottivat enemmän poliisiin puheeseen, minkä johdosta he poistuivat tilasta. Sam ymmärsi isänsä neuvojen perusteella, että heidän on pysyttävä kirjastossa, jos he haluavat selviytyä hengissä. Samin varoitus tehoi kuitenkin kolmeen kirjastonhoitajaan, jotka päättivät viime hetkellä jäädä. Sam ei tilanteesta ole iloinen, vaan hän katsoo Astor Hallin ylemmältä kerrokselta lannistuneen näköisenä ihmisten poistumista kirjastosta. Elokuvantekijät (2004) mainitsivat, että jää, huuru ja vesi olivat kaikki digitaalisesti tehtyjä. Tämän lisäksi kirjastotila, josta ihmiset poistuvat, on lavastetta.

KUVA 6. *The Day After Tomorrow* (Emmerich 2004)

Jäljelle jäänyt joukkio päättää siirtyä huoneeseen, joka on salia huomattavasti pienempi tila. Tilan ovi on kaksiovinen. Kamera seuraa kulkijoita tilaan, ja sisään tultaessa huomataan, että tilan päädyssä on marmorista tehty takka. Takan molemmilla puolilla on naispuoliset patsaat, jotka kannattelevat takan yläosaa. Takan yläosassa on koristeellinen kaiverrus. Huoneen päädyn molemmissa puolissa on ikkunat, ja tilassa näkyy useampi pöytävalaisin. Katosta roikkuu kattolamppu. Huoneessa on pari pöytää, joiden päälle on asetettu kirjatelineet sekä tuoleja. Huoneen lattia on peitetty vihertävällä matolla. Materiaalina on käytetty pääasiassa tummaa puuta, ja seiiniä koristavat sekä

taulut että seinävaatteet. Seinien lähetyksillä on myös nojatuoleja ja sohvia. Ulkoasultaan huone näyttää enemmän varakkaan liikemiehen huoneelta kuin kirjastotalalta. Vanhemman naispuolisen kirjastonhoitajan mukaan tilan takkaa ei ole käytetty ainakaan vuosisataan. Sam päättää kuitenkin saada takan käyttökuntoon, ja hänen kokeillessaan sitä sen hormista putoaa tuhkaa.

Elokuvassa oleva tila on lavaste, jonka alkuperäinen malli on otettu New Yorkin kirjastossa olevasta The Trustees' Roomista eli Hallitushuoneesta. Elokuvassa tila on samassa kerroksessa kuin lukusali, mutta Reedin (1986, 171) mukaan tila sijaitse kirjaston toisessa kerroksessa. Reed huomauttaa, että tila on korkeudeltaan melko matala. Huoneesta on näkymä sekä Viidennelle Avenuelleettä 40:lle kadulle. (Sama, 173–174.) Oikeassa tilassa oleva takka on kermanväristä marmoria. Takan yläosien reunoilla on kaksi naispatsasta, joiden välissä on kirjoitettu paneeli. Savupiipun alapuolen vasemmalla puolella on leijonapäähinettä kantava nainen ja oikealla parrakas mies. Kyseisten patsaiden arvellaan esittävän Minervaa ja Herkulesta. (Sama, 177, 179.)

Reed mainitsee, että Hallitushuoneessa oleva, näyttävä valaisin on pronssista tehty ja että se on keskeisellä paikalla. Myös katto on koristeellinen, ja keskeltä se on ovaalin muotoinen. Katon jokaiselta reunukselta löytyvät veistokset esittävät joko viisauden jumalatarta tai kukkaisaiheita. (1986, 179–180.) Elokuvassa oleva katto on pelkistetympi, ja siinä on sekä puuta että marmoria. Reed mainitsee tilan huonekalujen olevan tammea, jotka on maalattu mustiksi. Tilassa on myös neljä flaamilaista seinävaatetta, joiden aiheina ovat eri maanosat. Seinävaatteet ovat peräisin Brysselistä ja ne kudottiin 1665–1707 välisenä aikana. Seinävaatteiden lisäksi huoneen jokaisessa reunassa on rintakuvakuvapatsas. Patsaat esittävät merkittäviä historiallisia amerikkalaisia henkilöitä, kun taas elokuvassa näkyvä patsas muistuttaa enemmän kreikkalaista filosofia. (Sama, 183.)

Sam päättää, että tilaa on lämmitettävää ja sytykkeeksi kelpaavat lukusalissa olevat kirjat. Kirjastonhoitajat ovat asiasta järkyttyneitä ja yrittävät vastustaa aietta. Sam huomauttaa, että lämpimänä pysyminen on n ehto elossa pysymisen kannalta. Asiasta kuultuaan kirjastonhoitajat taipuvat kirjojen polttamiseen, ja sen lisäksi Sam haluaa tietää, onko kirjastossa mitään ruokapaikkaa tai kahvilaa. Vanhempi naispuolinen kirjastonhoitaja vastaa, että henkilökunnan tiloissa on muutama automaatti, joista voi ostaa ruokaa. Joukkion kerätessä ruokaa J.D. toteaa, että sitä ei ole tarpeeksi, mihin kulkuri virkkaa, että roskakoreista löytyy aina syötävää. Elokuva osoittaa, että polttoaineen ja ravinnon kerääminen ovat välttämättömyyksiä hengissä selviytymiseen kannalta. Kirjojen polttaminen, varsinkin kirjastonhoitajista, voi tuntua ikävältä asialta, mutta hyvänä puolena kirjojen käyttö sytykkeenä varmistaa lämpimänä pysymiseen.

Ruoankeruun jälkeen vuorossa on kirjojen keruu sytykkeiksi, joka on hoidettava ennen supermyrskyn tuloa. Lukusalissa oleva joukkio alkaa kasamaan kirjoja kirjakärryihin. Kamera näyttää tilan kokokuvana, josta näkyy, että siellä on ollut suuri joukko ihmisiä, jotka ovat jättäneet tavaroita pöytiin. Aivan lukusalin etupuolella näkyy pari tietokonetta pöydällä. Elokuvasa näkyy, että vaaran uhatessa kirjastossa olevilla ihmisillä on aikaa kiistellä. Ylätasanteella ovat kirjastonhoitajat riitelevät, siitä kannattaako Nietzschen teosta polttaa. Brian huomauttaa asiaan, että alempana on kirjoja, kuten verolakiin keskittyviä teoksia, jotka kelpaavat polttoaineeksi. Kirjojen polttaminen voidaan yhdistää myös kirjojen poistoon, jossa kirjaston työntekijät eivät aina pääsee yhteisymmärrykseen, että mitkä kirjat kannattaa poistaa.

Joukkio on saanut kerättyä valtavan määrän kirjoja ja lämpimän valon heijastuksesta päätellen he ovat saaneet takan sytytettyä. Pöytien ja tuolien päälle on kasattu kirjoja. Hallitushuoneen toisella puolella seinää on rintakuvapatsas ja sen takana on seinävaate. Brian yrittää saada radion toimimaan, jotta he voisivat ottaa yhteyttä muihin. Myös Samia kiinnostaa, toimiiko radio. Brian vastaa, että hän sai hetkeksi signaalin, mutta hän ei ole kovin luottavainen pelastumisesta. Sam on synkistä uutisista huolimatta toiveikas, ja hän uskoo, että hänen isänsä tulee pelastamaan heidät.

Elokuvasa kirjaston kirjojen lehtiä käytetään polttamisen lisäksi myös vuoraamiseen, mikä toimii lämmön eristeenä. Kulkuri on hyödyntänyt kadulla ollessaan kyseistä menetelmää aiemminkin. Hän tosin huomauttaa, että sanomalehdet olisivat parempi vaihtoehto, mutta kirjatkin kelpaavat paremman puutteessa. J.D. päättää utelun jälkeen noudattaa kulkurin esimerkkiä, ja samalla huomataan, että molemmat ovat ottaneet seinävaatteenkin lämmikkeeksi.

Lopulta joukko voi uurastamisen jälkeen odottaa pahinta myrskyä nojatuoleissaan. Kaikki ovat siirtäneet nojatuolit mahdollisimman lähelle takkaa, jotta he pysyisivät lämpiminä. Tämän lisäksi jokainen on ottanut käyttöönsä seinävaatteen. Kohtauksessa Sam ja Laura juttelevat mukavista asioista ja heidän takanaan olevat ihmiset muun muassa lukevat kirjoja. Elokuvan tekijät (2004) mainitsevat, että takkatuli luotiin digitaalisesti, ja huoneessa on käytetty sumeaa valaistusta luomaan oikeanlaista tunnelmaa.

Miespuolinen kirjastonhoitaja on saanut pelastettua Raamatun, jonka hän sanoo olevan ensimmäisiä painettuja kirjoja. Vaikka kirjastonhoitaja itse ei ole uskonnollinen, niin hän haluaa saada pelastettua jotain länsimaiseen historiaan liittyvää. Kameraa siirtyy sisätilasta ulos, jossa lumi tuiskuaa.

Kirjasto on jäänyt lumen ja jään alle. Kohtauksessa on käytetty hyväksi myös kontrasteja. Lämpimän sisätilan vastakohtana on kylmä ja lumimyrskyn peittämä kirjasto. Elokvatekijät (2004) tosin pohtivat, oliko lunta luotu aivan liikaa.

Hallitushuoneessa olevat ihmiset ovat nukahtaneet nojatuoleihinsa, ja jotkut ovat hyödyntäneet toistensa kehonlämpöä. Muiden nukkuessa Sam valvoo tulta ja tehtävää varten takan eteen on kasattu kirjoja poltettavaksi. Hän havaitsee, että Lauralla kaikki ei ole kunnossa. Sam huomaa, että Lauralla on kuumetta. Tyttö puolestaan vähättelee asiaa.

Seuraavana aamuna Lauran tilanne on pahentunut. Muut ovat huolissaan hänestä ja vanhempi naispuolinen kirjastonhoitaja päättää ottaa kirjan avulla selville, että mikä Lauraa vaivaa. Elokuva osoittaa, että häden hetkelläkin kirjastosta löytyy oikeanlaista kirjallisuutta, jonka sisältämä tieto on haavoittuneelle henkilölle pelastukseksi. Sam huomautti hänellä olevan kuumetta, ja toinen naispuolinen kirjastonhoitaja muisti, että Laura oli valittanut jokin aikaa sitten jalassaan olevasta haavasta. Kirjastonhoitaja tajuaa, että tulehtunut haava on aiheuttanut verenmyrkytyksen Lauralle. Kirjastonhoitajan mukaan Laura tarvitsee hoitoon penisilliiniä tai antibiootteja, jotta hän pelastuisi.

Lauran pelastamiseksi Sam päättää mennä kirjaston lähellä olevan rahtilaivaan. Matka osoittautui aiottua vaarallisemmaksi ja kolmikko tajuaa, että he olivat joutuneet myrskyn silmään. J.D. haavoittuu matkan aikana ja pakomatka osoittautuu aiottua haasteellisemmaksi. Heidän on päästävä Hallintohuoneeseen ennen kuin ympäristö jäätyy täysin. Kolmikko pääsee kirjaston ikkunasta sisään ja Sam käskee Briania viemään lääkkeen heti Lauralle. Hän itse joutuu kantamaan haavoittunutta J.D.:tä. Kamera kuvaa kirjaston ulkotilaa lintuperspektiivistä ja sisätilaa alakulmasta. Kohtauksessa kirjaston ikkunoihin on kerääntynyt jäätä ja lunta.

Samin kiirehtiessä Hallintohuoneeseen kirjaston käytävä peittyy jäähän, mikä antaa mielikuvan myös siitä, että jää seuraa häntä. Kohtaus on epätodellinen, sillä tila jäätyy ennennäkemättömän nopeasti. Kaksikko ehti tilaan juuri ennen jään tuloa ja Sam käskee Brianin sulkemaan ovet. Samin huolena on myös tuli, joka ei saanut sammua. Sen takia Sam käski heittämään kirjoja takkaan poltettavaksi. Hallintohuoneen ovi peittyi kokonaan jäädästä, ja kulkuri käski oven lähellä olevan koiransa luokseen.

KUVA 7. *The Day After Tomorrow* (Emmerich 2004)

Myrskyn jälkeisenä aikana Samin isä Jack on saapunut kaupunkiin. Hän kysyy kirjaston sijaintia matkakumppaniltaan, joka ei näytä kovin toiveikkaalta. Syynä Jackin seuralaiseen huoleen on lumen ja jään määrä, joka on peittänyt kirjastorakennuksen. Jack päättää huonoista uutista huolimatta tutkia alueen tarkemmin ja hän huomaa, että osa rakennuksesta on vielä näkyvillä. Elokuva osoittaa, että vaikka kaupunkia on kohdannut katastrofi, niin kirjasto onnistuu aina selviytymään jollain tavoin siitä. Jack kumppaneineen kiipeää kirjaston ikkunasta lukusaliin, joka on täysin jään peittämä ja jopa salin kattovalaisimet ovat jään kuorruttamat. Elokuvasssa oleva lukusali on lavaste ja tilaa peittävä jää tehtiin digitaalisesti. Kamera kuvaa kohtausta yläkulmasta.

Jack on saapunut kirjaston käytävälle, joka on salin tavoin jään peittämä. Elokuvasssa näkyvä käytävä on myös lavaste ja lumen kuvaaminen oli elokuvatekijöiden mukaan (2004) haastava tehtävä. Kyseinen kohtauksen tila tuli olla pimeä, joten lumi ei saanut heijastua. Käytävää kuvatessa on käytetty sumeaa valaistusta, jota valaisee myös taskulamppu. Jack huomaa, että yhdestä ovesta kajastuu valo, ja saapuessaan tilaan ja hän huomaa poikansa olevan siellä. Hallintohuone on peittänyt jäähän, mutta tulen ansioista he ovat säilyneet hengissä.

4.6 Henkesi edestä

Henkesi edestä (2015) on kotimainen draamaelokuva, jossa on mukana hieman jännitystä. Tarina keskittyy neljän ihmisen elämään, jossa auto-onnettomuus muuttaa jokaisen elämän pysyvästi. Kotimatalla viimeisillään raskaana oleva Kiia törmää supistushetkellä autolla johonkin, eikä hänen pappina toimivana miehensä kerro hänelle koko totuutta. Kiiaa asia jää vaivaamaan, kun hän kohtaa sairaalassa Hannan, jonka mies on onnettomuuden seurauksena saanut aivovamman. Naiset ystäväystyivät ja Kiia pyrkii kaikin tavoin korvaamaan aiheuttamansa vahingon Hannalle kertomatta

kuitenkaan perimmäistä syytä. Tarina keskittyy kahteen vahvaan naishahmoon, kun taas miesten osa on jäädä varjoon. ”Elokuvan keskeiset teemat ovat kristillisiä: synty, hyvitys, suru ja anteeksi-anto” (Vanha-Majamaa 2015, viitattu 19.9.2017).

Elokuvassa oleva kirjasto toimii Hannan työpaikkana. Kirjasto on myös vakoilu- ja kohtausta paikka, jossa Kiia kolme kertaa. Kirjasto on Turun pääkirjasto, ja elokuvassa on kuvattu tieteellisen osaston tiloja.

KUVA 8. Henkesi edestä (Kotwica 2013)

Turun kirjasto kuvataan helposti lähestyttävänä rakennuksena ja sinne on esteetön pääsy. Kirjastoa kuvataan Sirius-korttelista, jossa Kiia on menossa kirjastoon. Kiia on kuvattu keskeisenä osana kirjastopihaa, jonka oikealla puolella näkyy kirjasto. Kirjasto on moderni, 2000-luvulla rakennettu valkoinen rakennus, jossa on suuret ikkunat. Rakennuksena kirjasto edustaa sekä funktionaalista että klassista tyyliä. (Näätäsaari 2012, 63.). Kirjastopihalla näkyy myös Miina Äkkijyrkän oranssin-keltainen Sweet Yellow Mellow teräslehmä (sama, 95). Kirjastoa vastapäätä sijaitsee Café Sirius, joka on vanhan roosanvärinen rakennus (sama, 89).

Aulassa Hanna menee lapsensa kanssa toiseen kerrokseen. Tilan vasemmalla puolella on puusta rakennettu vastaanotto, joka erottuu selkeänä muusta tilasta. Kirjaston aulan seinät ovat valkoista kiveä ja lattiat graniittia. Näätäsaari mainitsee, että toiseen kerroksen menevät portaat tunnetaan nimellä Tiedon portaat, jotka on lattioiden tavoin graniitista rakennettu (Näätäsaari 2012, 66). Aivan aulan perällä, portaiden ja vastaanoton välissä näkyy puisia kirjahyllyjä ja pallonmuotoisia valaisimia. Aulan oikealla puolella näkyy tila läpinäkyvine pallotuoleineen, joissa voi lukea tai oleskella.

Mise-en-scèneissä on hyödynnetty kirjaston omaa tilaa ja valaistusta. Kirjaston toinen kerros avautuu valoisaksi tilaksi, jossa on suuret rautaoksidivapaasta lasista rakennetut ikkunat, jotka päästävät todella paljon valoa kirjaston tiloihin (Näätäsaari 2012, 63). Kiia on kuvan keskellä, jossa hän on parhaillaan tulossa tieteellisen osastoon. Portaiden seinämät erottuvat valkoisina muusta puusta rakennetusta tilasta. Tilassa on myös valkoiset betonipilarit, jotka luovat Näätäsaaren mukaan kontrastin muuhun tilaan (sama, 64). Portaiden vasemmalla puolella on lainausautomaatti, jolla asiakas lainaa teoksia ja oikealla puolella on tietokoneilla varustettuja pöytiä. Taustalla näkyy kirjahyllyjä. Tieteellisessä osastossa on myös ylätasanne, jossa on lisää kirjahyllyjä ja lukupöytiä. Ylätasanteella olevat ihmiset lukevat pöydän äärellä tai etsivät teoksia hyllyistä.

Kamera seuraa Kiia hetken seurantaotoksella. Kiian oikealla puolella on infotiski, jossa miespuolinen kirjastonhoitaja on työn touhussa. Infotiskissä on käytetty pääasiassa puuta, jonka etuosa on väriltään musta. Kirjasto kuvataan paikkana, jossa Kiia vakoilee Hannaa. Hänet nähdään kulke-massa ylätasanteella vauvansa kanssa. Hannan yhteydessä näkyy asiakas lukemassa pöydän äärellä ja toinen hyllyn äärellä.

Kirjastoa esitetään nopeina, noin alle sekunnin olevina otoksina, joissa asiakkaat lukevat kirjoja keltaisissa tuoleissa. Tuolien kontrastina toimii tumma tekstiililattia. Asiakaspalvelutiskin lähellä on lasivetriini, jonne on laitettu kirjoja näytteille.

Lopulta Kiia onnistuu löytämään alemmalla tasolla olevan Hannan, joka on hyllyttämässä kirjoja. Kirjastoalan tunteva voi tiedostaa sen seikan, että kaikki hyllytettävät kirjat eivät tule samaan paikkaan. Kamera kuvaa häntä Kiian näkökulmasta. Kesken hyllyttämisen Hanna rupeaa katsomaan kännykkäänsä, mikä tuntuu epätodelliselta, sillä tavallisesti henkilökunta ei saisi käyttää puhelintaan kesken työajan. Lopulta Hanna katsoo ylös. Hän epäilee, että joku tarkkailee häntä, mutta Kiia on jo ehtinyt kadota näkyviltä.

Seuraavalla kerralla Kiia rohkaisee mielensä ja hän menee tapamaan infotiskillä olevaa Hannaa. Hanna näyttää olevan aluksi hämmästynyt Kiian läsnäolosta, mutta hetken kuluttua hän ilahtuu siitä. Hannan vieressä on sama miespuolinen kirjastonhoitaja koneen äärellä.

KUVA 9. Henkesi edestä (Kotwica 2013)

Kuvassa olevat poliisit ovat parhaillaan tulossa portaita pitkiin tieteelliseen osastoon. Kirjasto esitetään myös paikkana, jonne virkavallalla on pääsy kirjaston sulkemisaikanakin. Heillä on Hannalle asiaa auto-onnettomuuden aiheuttajasta. Kirjastossa on yhä valoisaa ja siivouuskärryistä pääteleen tilaa ollaan siivoamassa. Kirjastossa on puiset seinät ja valtavan kokoiset ikkunat. Tilassa olevat valkoiset betonipilarit ja tumma lattia ovat huomiota herättäviä. Portaiden vasemmalla puolella on lasivitriini näyttelyineen. Vitriinin etupuolella on tietokoneilla varustettu pöytä, jonka edessä on kirjahylly. Oikealla puolella on infotiski, jonka yhteydessä on toinen lasivitriini kirjanäyttelyineen. Tieteellisessä osastossa on pääasiassa kirjahyllyjä, mutta tilassa näkyy joukko keltaisia tuoleja sekä portaita vastapäätä oleva kolmas lasivitriini. Tilan keskiosassa on myös aukko, jonka kaiteesta on näkymä ensimmäiseen kerrokseen. Kirjaston valaisimet muistuttavat tyyliltään propellin ja ristin välimuotoa.

Ylätasanteella Hanna ja poliisit ovat keskustelemassa. Hanna on vihainen ja järkyttynyt saamaansa tiedosta. Hannan ja naispuolisen poliisin takana on lehtihylly, joista osa lehdistä on laitettu esille ja loput lehtikoteloihin. Lukupöydällä olevat lamput ovat metalliset. Otosta on kuvattu yläkulmasta ja taustalla näkyy myös kirjastila.

Turun kirjastoa kuvataan paikkana, jossa asiakas se heti vastauksen kysymykseensä. Viimeisessä kohtauksessa Kiia kysyy Hanna infotiskillä istuvalta miespuoliselta kirjastonhoitajalta, joka vastaa, että Hanna on lomalla. Kohtaus vaihtuu kokokuvaan, jossa näytetään Kiian lisäksi infotiskillä olevaa kahta kirjaston työntekijää.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kirjastotiloissa tutkin elokuvassa esitettyä arkkitehtuuria ja sitä, oliko kyseinen tila kuvattu aidossa tilassa vai oliko se tehty lavasteista tai digitaalisesti. Tämän lisäksi tutkin kirjastossa tapahtuvaa toimintaa, joka useimmiten liittyi enemmän elokuvan juoneen kuin siihen, mitä kirjastossa yleisesti tehdään. Elokuvissa kirjasto esitettiin yleisemmin kokoontumispaikkana, joka oli ympäristön tai henkilön toiminnan aiheuttama. Semioottisesti elokuvat antavat tietynlaisen mielikuvan kirjastotilasta. Tavallisesti kirjastotilassa haettiin tai luettiin kirjoja. Joissakin kirjastoissa olevia kirjoja hyödynnettiin eri tavoin, joista osa oli kuvattu myönteisessä valossa kuten tiedon etsimisenä tai kirjailijan kehumisena. Parissa elokuvassa kirjastoon mentiin jopa luvatta. Koulukirjastojen yhteydessä sain huomata, että tilassa tehtiin pääasiassa kotitehtäviä, jossa hyödynnettiin kirjaston aineistoa. Tämän lisäksi koulukirjasto toimi rangaistuksen suorittamisen paikkana, joka kuitenkin muuttui oppilaiden toimesta positiiviseksi tilaksi.

Mise-en-scènen tarkastelu osoittautui haasteelliseksi ja valaistustapojen yhteydessä en ollut aina varma, käytetiinkö luonnollisen valaistuksen yhteydessä keinotekoista valaistusta. Useimmiten elokuvan lajityyppi vaikutti valaistustapaan. Joidenkin elokuvien tekijät huomauttivat, että realismi ei aina pyritty. Tämä näkyi muun muassa kirjojen lentelynä *Harry Potter* -sarjassa tai kirjastotilan ennennäkemättömänä nopeana *jäätymisenä* *The Day After Tomorrow* -elokuvassa

Elokuvien olevissa kirjastossa tapahtui myös ikäviä asioita, jolloin aineistoa tuhoutui ja pahimmassa tapauksessa koko rakennus. Tavallisesti tuhon aiheuttajana olivat tuli, vesi tai kirjastotilassa olevat ihmiset. Joidenkin elokuvien yhteydessä ymmärrän, että ympäristön aiheuttamalle tuholle kukaan ei mahda mitään. Jos tuhojana oli ihminen, niin silloin olen pohtinut, mikä ajaa ihmisen tekemään sellaisia tekoja, jotka eivät ole korjattavissa. Joskus ihmisten toiminta kuten kirjojen käyttäminen sytykkeenä aiheutti ristiriitaisia ajatuksia, siitäkin huolimatta, että syy siihen oli perusteltu.

Ruusun nimessä oleva kirjasto voidaan mieltää suljetuksi tilaksi, jonne ulkopuolisilla ei ole asiaa. Kirjastonhoitajien toimesta kirjasto jää mystiseksi paikaksi ja siellä oleva aineistoa ei yritetä edes käyttää hyödyksi. Kirjastoon pääsyyn tarvitaan siis tarpeeksi älyä ja päättelykykyä. Myös ajalla ja paikalla on merkitystä, sillä keskiajalla kristinusko oli vallassa ja luostarin kirjastoissa Raamatulla oli kaikkein suurin pääpaino siellä olevista aineistoista.

Mise-en-scènessä huomataan kirjoitussalin ja kirjastotilan ero. Siinä missä kirjoitussali on kuvattu avaraksi ja välillä jopa valoisaksi tilaksi, on kirjasto pimeä ja salaperäinen. Kirjoitussali on kuvattu aidossa tilassa, kun taas kirjaston tilat oli tehty lavasteista, joissa kuvaaminen oli haaste näiden pienen koon takia. Kirjastotiloissa käytettiin sumeaa valaistusta, joka korosti tilan mystisyyttä. Myös kirjoitussalin yökohtauksissa hyödynnettiin sumeaa valaistusta. Suljetun ja salaperäisen kirjaston lopullisena kohtalona oli jääräpäisen kirjastonhoitajan aiheuttama tulipalo.

*The Breakfast Club*issa oleva kirjasto mielletään aluksi tylsäksi tilaksi, joka on hyvä paikka rangais-
tuksen suorittamiseen. Elokuva antaa monipuolisen kuvauksen kirjastosta, jossa voi tehdä paljon
muutakin kuin istua hiljaa. Tilassa olevat nuoret osasivat hyödyntää kirjastoa monin eri tavoin, jol-
loin se muuttui elokuvan edetessä jopa viihtyisäksi tilaksi. Vaikka yksi oppilaista aiheutti vahinkoa
kirjaston omaisuudelle, niin hänkin osasi arvostaa tilaa yhteisenä ajanviettopaikkana. Mise-en-
scèneden yhteydessä oli hyödynnetty koulun liikuntasalia, jonne oli rakennettu lavasteista aidon oloi-
nen kirjasto. Elokuvassa käytetty valaistus on kirkasta, joka sopii hyvin elokuvan lajityyppiin.

Tylypahkan koulukirjasto esitetään paikkana, josta haetaan tietoa. Tiedon etsimisessä saatetaan
tarvita myös ystävien apua. Kirjastossa olevat oppilaat keskittyvät pääasiassa koulutehtävien te-
koon tai kokeeseen lukemiseen. Kirjaston aktiivisin käyttäjä on Hermione, joka tekee töitä muiden-
kin edestä. Katsoja huomaa myös, että ilman Hermionen apua asiat eivät etenisi ja Hermione on
useimmiten se henkilö, joka osaa etsiä oikean tiedon oikeasta paikasta. Harry etsii aineistoa vain
silloin kun siitä on hyötyä hänelle. Ron toimii henkisenä tukena muille. Käytännössä Ron on myös
seuraaja, joka menee kirjastoon vain silloin, jos johtaja menee. Välillä apu voi tulla yllättävästä
tahosta kuten Nevilleltä. Kahdessa ensimmäisessä ja kuudennessa elokuvassa henkilöillä on pääl-
lään kouluvaatteet, neljännessä vapaa-ajan vaatteet.

Kirjastoa kuvataan valaistuksen avulla monella eri tavalla. Kirjasto voi olla avoin ja valoisa tila, jossa
oppilaat tekevät koulutehtäviä. Toisinaan kirjasto esitetään hämäränä tilana. Harry Potterissa oleva
kirjastotila on mielikuvitukseen painottuva ja asiaa tehostuvat tilassa leijuvat kirjat. Sama kaava
toistuu myös Hermionen hyllyttäessä kirjoja.

*The Day After Tomorrow*issa oleva kirjasto kuvattiin aliarvostettuna paikkana, joka olisi tarjonnut
suojan kaikille halukkaille. Jäljelle jäänyt joukko osasi hyödyntää kirjaston tiloja ja siellä olevaa ai-
neistoa. Yhteistyöllä ja toiminnalla he onnistuivat pysymään hengissä. Elokuvassa esitetty kirjasto

ei kysy yksilön asemaa, olipa tämä kulkuri, lukiolainen tai kirjastonhoitaja, sillä jokaisesta oli jokaiselle apuna. Elokuva ei pyrkinyt noudattamaan todellisuutta ja asiaa korostivat nopeasti tapahtuvat katastrofaaliset ilmiöt, kuten hyökyaallon saapuminen kaupunkiin ja kylmeneminen, jonka vaikutus oli tappava.

Jos viitataan realistiseen motivaatioon, niin pyöröoivet eivät tuntuneet sopivaan yhteen kirjastotilaan, vaan enemmän johonkin liiketilaan. Kirjaston ulkotila ja Hallitushuone näyttivät puolestaan aidon näköisiltä. Digitaaliset tehosteet kuten hyökyaalto ja nopea jäätyminen vaikuttivat liioitteluilta, mutta jos huomioidaan elokuvatyypin, niin realismiin ei pyritä. Käytännössä katastrofielekuvassa äkilliset ilmiöt kuten hyökyaallot ovat olennainen osa elokuvan juonta.

Henkesi edestä -elokuvassa kirjasto toimii Hannan työpaikkana, jonka tiloissa asiakkaat lukevat ja lainaavat kirjoja. Kiiille kirjasto toimi aluksi vakoilupaikkana, joka elokuvan edetessä muuttui kohtaustilaksi. Katsoja, joka ei tunne kirjastoa entuudestaan, ei välttämättä tiedosta tai edes välitä siitä faktasta, että elokuvassa on kuvattu tieteellisen osaston tiloja. Hänelle kirjasto voi olla pelkkä tila, jossa on kirjoja ja kirjastonhoitajia tiskin takana. Elokuvassa oli pyritty huomiomaan kirjastonhoitajalle tyypillisiä töitä, kuten hyllyttämistä. Realistisesti kirjasto tuntui aidolta ja siellä oleva toiminta oli sellaista, jota näkee yleisesti kirjastossa.

6 POHDINTA

Opinnäytetyön aiheena oli tutkia kirjastotilojen representaatiota elokuvissa. Opinnäytetyössä on käytetty laadullista sisällönanalyysia. Työ osoittautui haasteelliseksi, sillä en ole ollut tehnyt samantapaista tutkimusta ennen ja haastavuutta lisäsi aineiston vähyys. Työn tarkoituksena oli tutkia kirjastotiloja yleisesti ja niissä olevaa toimintaa elokuvissa. Tehtävää varten katsoin elokuvia, joissa kirjastotilaa oli tapahtumapaikkana. Elokuvien lisäksi tutkin kirjallisuutta ja verkkosivuja, joissa käsiteltiin kirjastotiloja eri näkökulmista sekä niistä syntyvä mielikuvia. Olennaista oli, että kirjallinen materiaali toimi yhdistävänä tekijänä elokuvien kanssa. Kirjastokohtaukset jouduin katsomaan useamman kerran, sillä aluksi en tajunnut sitä seikkaa, että aiheen oli keskityttävä tutkimuskysymykseen eli kirjastotilojen representaation elokuvissa. Pysin kuitenkin tekemään muistiinpanoja sekä ottamaan kuvakaappauksia, joiden avulla pystyin analysoimaan kirjastotiloja ja sen yhteydessä mise-en-scènen tekniikoita.

Tutkimuskysymyksessä tuli tutkittua kirjastoarkkitehtuuria, lavastusta, valaistusta ja tilassa tapahtuvaa toimintaa. Sitä olisi mahdollisesti voinut tarkentaa, miksi elokuvan tekijät ovat päätyneet kyseiseen kirjastoon. Tutkimusalueen ongelmana oli kuitenkin aineiston määrä ja luotettavuus. Kirjastorakennuksen lisäksi olisin voinut pohtia yleisesti, mitä ajatuksia ja mielikuvia kirjastosta ovat elokuvan tekijät pyrkineet välittämään katsojalle. Sen yhteydessä olisi pitänyt tarkentaa, että esitän kyseisessä analyysissä omat näkökulmani ja ajatukseni kirjastotilasta.

Tutkimusaluetta voisi laajentaa tekemällä kirjaston henkilökunnalle ja asiakkaille kysymyslomakkeita, joissa kysyttäisiin, ovatko he katsoneet elokuvan, jossa esiintyy kirjasto, ja mitä ajatuksia se herätti. Haasteena olisi vastausten saaminen, jolloin tulisi itse olla aktiivinen ja tarpeen vaatiessa järjestää näyttely kirjastossa. Vaihtoehtona olisivat kysymyslomakkeet, joissa kysyttäisiin yleisesti oman alueen kirjastorakennuksesta ja siitä tulevia mielikuvia. Toisen vaihtoehtona olisi tehdä opinnäytetyö kirjastotilojen esittämiseen televisiosarjoissa.

Opinnäytetyötä tehtäessä huomasin sen seikan, että elokuva-analyysit olisi pitänyt tehdä heti elokuvan katsomiseen jälkeen, jolloin tapahtumat ovat vielä tuoreessa muistissa. Tämän jälkeen olisin voinut muokata analyysin lukijalle ymmärrettävään muotoon. Analyysien yhteydessä olisin voinut tutkia kirjastossa näkyvää toimintaa, joka voi olla yleinen, epätavallinen tai sellainen ilmiö, joka ei

tapahdu kirjastossa. Tässä opinnäytetyössä keskityin tutkimaan elokuvassa näytettyä kirjastotilaa elokuvan juonen mukaisessa lineaarisessa järjestyksessä.

Olisin toki voinut katsoa enemmän, joista olisin valinnut sopivimmat. Tässä opinnäytetyössä olin valinnut sellaisia elokuvia, jotka olivat saaneet positiivista palautetta netissä. Myös tutkittavien elokuvien lopullinen määrä vaikutti siihen, ettei työn määrä olisi kasvanut liian suureksi. Enemmistö valituista elokuvista löytyi Oulun seudun kirjastoista lukuun ottamatta yhtä, jonka Oulun Elokuva-keskuksen kirjastonhoitaja lainasi minulle.

Elokuvat olen pyrkinyt analysoimaan objektiivisesta näkökulmasta, jonka pohjana olen käyttänyt sisällönanalyysia. Olen tietoinen siitä, että jokainen näkee elokuvat omalla tavallaan, minkä seurauksena olen keskittynyt tutkimaan elokuvassa näkyvää kirjastotilaa ja siellä olevaa toimintaa. Elokuvien pohjalta olen tehnyt omat johtopäätökset siitä, miten elokuvantekijät esittävät kirjastotilan. Elokuvia katsellessaan olen myös huomannut, että tapani katsoa elokuvia on muuttunut, sillä olen alkanut tarkastelemaan juonen lisäksi myös elokuvassa käytettyjä lavastus- ja valaistustapoja. Valaistustavan olen alkanut yhdistämään myös elokuvassa olevan lajityyppiin.

LÄHTEET

Aaltonen, H. 2012. The Finnish Library Space: from stacks to living room: a history of the development of public library spaces in Finland. Helsinki: Avain.

American Library Association 2017. Types of Libraries. Viitattu 29.9.2017, <http://www.ala.org/educationcareers/careers/librarycareerssite/typesoflibraries>.

Annaud, J-J. 1986. Ruusun nimi. Ranska,Saksa&Italia. DVD.

Bacon, H. 2004. Audiovisuaalisen kerronan teoria. Helsinki: Suomen kirjallisuuden seura.

Batyfeker, E. & Damon-Moore, L. 2014. 7 Big Myth About Libraries. Viitattu 9.9.2017, http://www.huffingtonpost.com/erinn-batykefer/library-myths_b_5234414.html.

Baumann, H.D. & Sahihi, A. 1986. Der Film: Der Name Der Rose: Eine Dokumentation. Psychologie Heute: Filmbuch. Weinheim; Basel: Beltz.

Bordwell, D. & Thompson, K. 2010. Film art: an introduction. New York: McGraw-Hill.

Campbell, J.W.P. & Pryce, W 2013. The Library: a world history. London: Thames & Hudson.

Columbus, C. 2011a. Harry Potter ja salaisuuksien kammio. Iso-Britannia & Yhdysvallat. DVD.

Columbus, C. 2011b. Harry Potter ja viisasten kivi. Iso-Britannia & Yhdysvallat. DVD.

Elokuvataju 2017. Diegeettinen (ääni). Viitattu 24.10.2017, <http://elokuvantaju.uiah.fi/oppimateriaali/aani/diegeettinen.jsp>

Elokuvataju 2017. Ei-diegeettinen (ääni). Viitattu 24.10.2017, <http://elokuvantaju.uiah.fi/oppimateriaali/aani/ei-diegeettinen.jsp>

Emmerich, R. 2004. The day after tomorrow. Yhdysvallat. DVD.

Estill, A. 2007. Going To Hell: Placing the Library in Buffy the Vampire Slayer. Teoksessa J. Buschman & G. Leckie. (toim.) The library as place: history, community, and cul-ture. Westpoint (Conn.) & London: Libraries Unlimited, 235–250.

Fournier, L. 2014. Lucie Fournier: Key Sculptor. Viitattu 9.10.2017, <http://www.luciefournier.com/portfolio-tda-tomorrow.php>

Gibbs, J. 2002. Mise-en-scène: Film Style and Interpretation. London: Wallflower Press.

Higgins, C. Libraries at the Movies: Libaries and librarian on film. Viitattu 10.9.2017, <http://librarie-satthemovies.blogspot.fi/>.

Hongisto, I. & Kurikka, K. 2013. Esipuhe: Muuri ja murros. Teoksessa Hongisto, I. & Kurikka, K. (toim.) Toisin sanoin: taiteentutkimusta representaation jälkeen. Turku: Eetos, 7–17.

Hughes, J. 2006. The Breakfast Club. Yhdysvallat. DVD.

Internet Movie Database 2017. The Breakfast Club (1985). Trivia. Viitattu 11.10.2017, <http://www.imdb.com/title/tt0088847/trivia>

Johnston, J. 2015. Kirjavaa-Moninaisia keskusteluja ja kohtaamisia kirjastossa. Teoksessa Hokkanen, L. (toim.) Sosiaalinen kirjasto: lukemattomien mahdollisuuksien maailma. Helsinki: Avain, 120–153.

Juntunen, M. 1997. Elävän kuvan sanasto: elokuva-, televisio- ja videoalan keskeiset termit ja käsitteet Helsinki: Edita.

Kirjastot.fi 2017a. Erikoiskirjastojen ja tietopalvelujen verkosto. Viitattu 29.9.2017, https://www.kirjastot.fi/erik?language_content_entity=fi_

Kirjastot.fi 2017b. Erikoiskirjastot. Viitattu 29.9.2017, https://www.kirjastot.fi/kirjastot/erikoiskirjastot?language_content_entity=fi_

Korpela, J. 2017. Video- ja valokuvaussanasto, englanti-suomi. Viitattu 28.9.2017, <https://www.cs.tut.fi/~jkorpela/foviord/sanasto.html>.

Kotwica, P. 2015. Henkesi edestä. Suomi & Irlanti. DVD.

Leckie, G. & Bushman, J. 2007. Space, Place and Libraries: An introduction. Teoksessa J. Bushman & G. Leckie. (toim.) The library as place: history, community, and culture. Westpoint (Conn.) & London: Libraries Unlimited, 3–25.

Litmanen-Petsala. 2015. Mikä on kirjaston imago? Viitattu 9.9.2017, <http://kirjastolehti.fi/artikkelit/mika-on-kirjaston-imago/>.

Mak, B. 2007. On the Myths of Libraries. Teoksessa Buschman, J. & Leckie, G. (toim.) The library as place: history, community, and culture. Westpoint (Conn.) & London: Libraries Unlimited, 209–219.

Newell, M. 2011. Harry Potter ja liekehtivä pikari. Iso-Britannia & Yhdysvallat. DVD.

Niinikangas, L. 2002. Koulukirjasto tilana. Helsinki: BTJ kirjastopalvelu.

Näätäsaari, I. 2012. Kaupungin valo: Turun pääkirjasto Siriuksen korttelissa. Turku: Enostone.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017. Kirjastoverkko. Viitattu 29.9.2017, <http://minedu.fi/kirjastoverkko>

Reed, H.H. 1986. The New York public library: its architecture and decoration. New York: W.W. Norton.

Rosma, J. 1984. Johdatus elokuvadramaturgiaan. Teoksessa J. Rosma (toim.) Elokuvadramaturgian salaisuudet. (Ei julkaisupaikkaa): Suomen elokuvasäätiö, 9–109.

Seppänen, J. 2005. Visuaalinen kulttuuri: Teoria ja metodeja mediakuvan tulkitsijalle. Tampere: Vastapaino.

Shamsian, J. 2016. How they made books fly around the library in 'Harry Potter'. Viitattu 16.10.2017, <http://www.businessinsider.com/magical-hogwarts-library-in-harry-potter-movies-2016-7?r=US&IR=T&IR=T>

Sikov, E. 2010. Film studies: an introduction. New York: Columbia University Press cop.

Suomen virtuaaliyliopisto 2017. Oppimisen teoriasta tukea tieto- ja viestintätekniiikan pedagogiseen käyttöön. Viitattu 19.11.2017, http://tievie oulu.fi/verkkopedagogiikka/luku_8/kasitehakemisto.htm

Staikos, K. 2000. The great libraries: from antiquity to the Renaissance (3000 B.C to A.D. 1600). New Castle (Del.): Oak Knoll Press.

The M.C. Escher Company B.V. 2017. Biography. Viitattu 19.11.2017, <http://www.mcescher.com/about/biography/>

The M.C. Escher Company B.V. 2017. Relativity. Viitattu 19.11.2017, <http://www.mcescher.com/gallery/back-in-holland/relativity/>

The Metropolitan Museum of Art. 2017. The Staircase with Trophies, from Carceri d'invenzione (Imaginary Prisons) Viitattu 19.11.2017, <https://metmuseum.org/art/collection/search/362676>

Tilastokeskus 2017. Yleinen kirjasto. Viitattu 29.9.2017, <http://www.stat.fi/meta/kas/ylkirjasto.html>.

Vanha-Majamaa, A. 2015. Henkesi edestä. Viitattu 19.9.2017, <http://www.episodi.fi/elokuvat/henkesi-edesta/>

Virtuaali Ammattikorkeakoulu. 2017. Semioottinen analyysi. Viitattu 9.9.2017, <http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojak-sot/0709019/1193463890749/1193464144782/1194348612964/1194356712981.html>.

Yates, D. 2009. Harry Potter ja puoliverinen prinssi. Iso-Britannia & Yhdysvallat. DVD.